

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 8. XIII aastakäik

14. aprillil 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
Poolaastas . . . " 1.50
Välismaale . . . " 5.00
Poolaastas . . . " 3.00

Toimetus ja talitus

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . . kr. 30.00
1/2 " . . . . " 16.50
1/4 " . . . . " 10.00
Kaanekülgedel—kokkutepei

SISU: Kodanike põhilõigusi majanduslikus tegevuses. Kaupmeeskonna organiseerimine erialade järgi. Kindlad hinnad ja kaubanduse vahekorid tööstusega. 7. üleriiklik kaupmeeste kongress. A.-s. „Oskar Kilgas“ juubel. Maksustamise küsimusi. Majanduslikke teateid kodumaalt. Äride register. Toiduainete turg. Vahubörs Tallinna börsi kursisedel.

KINDLUSTUSE AKTSIASELTS EESTI LLOYD

PEAKONTOR: TALLINN, PIKKTÄN. 11
OMA MAJAS

ESINDUSED KOGU EESTIS

KAPITALID JA TAGAVARAD
ÜLETAVAD Kr. 1.350.000.—

KAHJUTASUSID ASUTAMISEST SAADIK
MAKSETUD ÜLE KR. 3.655.000.—

SOLIIDNE EDASIKINDLUSTUS

GEORG STUDE

ASUT. 1864. A.

TALLINN, PIKK T. 16, TEL. 442-76

MARTSIPAN
ŠOKOLAAD
KONDIITRI-
SAADUSED

ADLER AUTODE

ainuesindus Eestis

Adler Trumpf - Junior Kr. 3.500.-

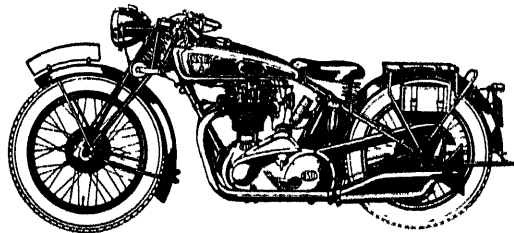
Adler Trumpf . . . . . " 4.800.-

Adler tüüp 10. . . . . " 6.800.-

Tüüp 10 - autotehnika sensatsiooniline uudis!

N. S. U. mootorrattad

Kõige osatavam
mootorrattas Eestis
Hiiglamenu leidnud
rahuldafud omanike
kaasabil

Jalgrattad: Husquarna • N.S.U. • Adler • Phäncmen
Kõik ühtmoodi nõutavad

A/s. TORMOLEN & Ko

TALLINN, RABKOJAPLATS 17
NARVA, JOALA 14

Kodanike põhiõigusi majanduslikus tegevuses uue põhiseaduse alusel

J. P u h k ' i kõne VII üleriiklikul kaupmeeste kongressil

Küsimus, millest mul au on kõnelda, on suurimaid ja tähtsaimaid meie riiklikus elus. Teadupärast on iga riigi ja rahva hea või halb käekäik kodanike majanduslikust tegevusest. Maailma rahvad ja riigid on jõudnud arusaamisele, et kodanikud vajavad majanduselu õitsenguks kindlat ja püsivat riigikorda.

Vaadeldes korda ja aluseid, millelele riigid ja rahvad ehitavad oma poliitilisi ja majanduslikke režiime ning süsteeme, leiame, et maailm on õigupoolest jaotatud kahte suure leeri: ühel pool on riigid ja rahvad, kus on maksvusel kollektivism, teisel pool — individualism, isiksus.

Viimasel ajal kogu maailm seisab sõjapsühhooosi mõju all, mille tulemuseks on püüde toota kõik omal maal, ja seda seks, et olla majanduslikult sõjaks ette valmistatud.

See kestev poliitiline ja majanduslik sõja oht on viinud ühe osa riike ja rahvaid sunnimajandusele ja diktatuurile, olgugi et teine osa seevastu on jäänud püsima liberalistlikele aluseile.

Heites lähemalt pilku sunnimajanduslikele korraldustele leiame, et see on omane vaid autoritaarsele riigikorrale. Seal kaob vabadus isiksuse arenguks ja totaalne riik on kõigil aladel ülivõimas. Nagu ütleb Goudenhove-Kalergi, on ta „isandaks oma alamate eraomandi üle, mille ta võib panna keelu alla või igal ajal konfiskeerida; ta on südametunnistuse isand; ta ei salli ühtki seadust, mis piirab tema valitsuse omavoli opositsiooniliste riigikodanike vastu; ei salli ühtki kohtunikku, kes õiguse asetab riigist kõrgemale.

Ka teadus muutub riigi orjaks: ta ei tohi arvustada tema maailmavaadet, majandussüsteemi ega poliitikat või moraali, vaid ta on kohustatud seda kõike ülistama ja kaitsma.

Statistik on kohustatud avaldama vaid need arvud, mis on kasulikud riigi huvidele; jõuab ta aga teistele tulemustele, siis peab ta nendest riigi kasuks vaikima, andmeid looritama või võltsima.

Kunst muutub rahvuslikuks propaganda instrumendiks ja tohib areneda vaid riigi poolt lubatud suunas. Nii muutub totaalne riik piiramatuks isandaks kõigil elu aladel: ta ei tunnusta mingisugust erapiirkonda, kuna riigialamate kogu elu ja tegevus kuulub riigile. Ja isikuvabaduse idee kustub.“

Seevastu aga näeme, et liberalistlik-demokraatlikud ja ka monarhistlikud riigid (näit.

Briti kuningriik, Skandinaavia kuningriigid jne.) kaitsevad isiku ja üksikute kodanike huve.

Siin osutub riigi suurimaks vooruseks kodanike õiguste kaitse riigi ülivõimu vastu, puutugu see ta vabadust, varandust, usku või perekonda.

Kodanik on siin tuum ja sisu, riik aga vaid kodanike eluvorm, mis on kujundatud paragraafidest ja asutustest. Kodanik on kõik ja riik vaid tema teener.

Siin põhineb kodaniku heaolu isiklikul initsiatiivil. Siin on isiklik egoism ja omandamisiha meisterlikult muudetud rahvamajanduslikeks tõukejõududeks.

Puudutades Eesti kodanike põhiõigusi majanduslikus tegevuses uue põhiseaduse alusel olgu ennekõike tähendatud, et neilegi on antud oma kindlad normid ja arenemise suund.

Uues põhiseaduses § 27-das on öeldud: „Töö on iga töövõimelise kodaniku au ja kohus.“ § 24 kõneleb: „Majandusliku elu korraldamine peab toimuma õigluse põhimõttel.“ § 25 ütleb: „Seaduses määratud aluseil on kodanikel vabadus elukutset valida, ettevõtteid avada, tegutseda majandusaladel ja koonduda majanduslikesse ühinguisse ja liitudesse.“

Seega on selgesti öeldud, et uue põhiseadusliku korra maksimahakkamisega peab sündima teatud murrang meie majanduselu korraldamisel ja arendamisel.

See, mida riik seni on pidanud oma ülesandeks, olles mitte üksnes majanduselu korraldajaks, vaid ka majanduse alal tegutsejaks, ettevõtjaks, peaks uue põhiseaduse maksimahakkamisega muutuma.

Minule võiakse öelda, ja seda täie õigusega, et majanduslikud vabadused, uue põhiseaduse järgi, on vabadused vaid niivõrd, kui võrd seda määrab seadus. Sest on ju § 25-as selgesti öeldud, et ainult „seaduses määratud aluseil on kodanikel vabadus elukutset valida, ettevõtteid avada, tegutseda majandusaladel“ jne., kuid misugused on ja saavad olema need seadused ja määrused, mis põhiseaduslikele kodanike õigustele piirid panevad, on veel suur küsimus.

Kui aga oletada, et võiakse ignoreerida kodanike põhiõigusi, neid muuta lihtsate seadustega ja määrustega, siis ei pääseks meil maksvusele mitte õiguslik kord, vaid üksiku isiku meelevald.

See oleks siis riigikord, mis ei baseeruks enam õigusemõiste printsiibil, vaid võimu printsiibil.

Nagu praegu, nii ka uue korra juures oleks kodanikele vaba ametite valik põhiseadusega kindlustatud, ja seaduseandja ülesandeks jääks ka edaspidi ära maarata vaid elukutse omandamise kord, selle õigused ja kohustused.

Mis puutub ettevõtete avamise õigusse, siis on see vaid üks loogilisi järeltulevusi kodanikele pandud kohustusist, mis on ette nähtud § 27-das, kus on öeldud: „Töö on iga töövõimelise kodaniku au ja kohus.“

Uue põhiseaduse maksamahakkamisega, mis määrab meie riikliku arenemise alused ja rajab need just isiku õigustele ja isiku kohustustele loova töö suhtes, antakse üksikkodaniku isiklikule ettevõtlikkusele ja selle rajamisele täis tunnustus.

Majanduslikul alal tegutsemise ülesandest oleks riigi taidesaatev võim riikliku elu korraldamisel tulevikus teatava määrani vabastatud, sest uue põhiseaduse 5-es peatükk neist ülesandest igatahes ei kõnele.

Küll kõneleb aga peatükk 2-ne sellest, et riik aitab kaasa kodanikele töö võimaldamiseks.

Üldiselt võetuna võiks majanduslike jõudude väljaarendamine olla riiklike ülesandeid, kuid see väljaarendamine uue põhiseaduse mõtte järgi tuleks esijoonel rajada kodanike eneste edasipüüdlikkusele ja ettevõtlikkusele.

Selles suunas näeksime meeleldi riigi kasvatustlikku mõju kodanike edasipüüdliku vaimu arendamisel ja kasvatamisel ning tingimuste ja olukorra loomisel, milles majanduslike jõudude tegutsemine oleks soodustatud.

Tähtsaimaid momente, mis leiab käsitlemist uues põhiseaduses, on majanduselu korraldamise küsimus õigluse põhimõttest lähtudes (§ 24). Seda põhimõtet on püütud küll tõlgitseda sotsiaalse õigluse korraldamise mõistega, kuid seda see paragraaf ei käsitle.

Rahvuskogus vastuvõetud mõistete ja tõlgitsemiste kohaselt käsitleb see paragraaf vaid riigivõimu suhtumist kodanikele nende üheväärsuse mõttes. Õigluse põhimõtte käsitlemine majanduselu korraldamisel on meie uues põhiseaduses tähistatud ses mõttes, et vältida ühtede kodanike eelistamist teistele ja kindlustada kodanike üheväärsust seaduseandja ja valitsuse võimude ees.

Mis puutub aga kodanike hoolekande korraldamisse, siis need ülesanded on tähendatud § 28-das. Ja see on leitud tarviliseks võtta riigi ja omavalitsuste ülesandeks niivõrd, kui võrd on tegemist töövõimetuse, vanuse või muude mõjuvate põhjustega.

Hoolekande õiguste kasutamine kodanike poolt ei pea muutuma mingisuguseks vooruseks. Ühiskonna abi üksikuile kodanikele ei tohi saada kõrgeimaks õndsuseks. Kogukonna abi, valla abi, mida meie lapsepõlves peeti isegi habistavaks, ei taheta ka uue põhiseadusega teha mingisuguseks ihaldatavaks ideaaliks.

Mis puutub aga sotsiaalse õigusluse mõtte käsitlemisse uues põhiseaduses, mille järgi ühti kodanikke ei tohiks asetada paremasse olukorda kui on teised, siis on ka selles küsimuses meie Põhiseaduse § 24-da tõlgitsemisel omad kindlad seisukohad.

§ 24-jas, mis kõneleb üldise jõukuse arendamisest ja selle kaudu inimväärse ülalpidamise kindlustamisest, ei eelda, et see peaks toimuma ettejärdumate, jõukamate kihtide ja üksikkodanike tasalülitamise teel üldisele, keskmisele, või isegi alla selle, massi taseme nivoole.

Mis puutub tööandjate ja töövõtjate vahekorradadesse, siis Põhiseaduse § 27-es korraldab selle küsimuse sel teel, et ta tunnustab streigivabadust töövõtjate poolel, jättes maimimata, mis oleks loomulik vastastikkuse põhimõtte alusel, lock out'i õiguse tööandjale.

Siin on põhiseaduse andjad asunud töökaitsele ja võtnud selle riigi hooldamisele.

See on üks takistavaimaid ja ühekülgsemaid tööandjate õiguste piiramisi, mis on nüüdisaja iseloomustavaimaid nähtusi sotsiaalalal ja millega meil kui paratamatusega tuleb leppida ka uue põhiseaduse maksamahakkamisel.

Paralleelselt kodanikele antud õigustega ja neile pandud kohustustega hakkavad uue põhiseaduse jõusseastumisega maksta ka majanduslike ringkondade esinduslikud õigused II kojas, n.-n. Riiginõukogus.

See on esmakordne juhtum meie rahval, et majanduslike ja kultuuriliste kutsealade esindajad võivad osa võtta seaduseandlusest, et kindlustada juba seaduseandlikul teel meie majanduslike ja kultuuriliste jõudude väljaarendamist.

Võiksime küsida, missuguses suunas peaks see siis sündima. On vastuvaidlematult selge, et selle suuna on ära märkinud juba demokraatlik-liberalistlik vaim, mis läbibastab kogu meie põhiseadust.

Selle vaimu kohaselt kuulub meie majanduselu väljaarendamine ja jõudude koordineerimine just vabamajanduse suunas, samuti kui demokraatia kindlustamise juure kuulub eraettevõtlikkus, üksiku kodaniku majanduslik rippumatus ja iseseisvus.

Võiksime küsida edasi, missugused oleksid veel meie majanduslike jõudude arengu võimalused uue põhiseaduse alusel.

Minu härrad, need jõud ja nende arengu võimalused peituvad meis enestes.

Majanduselu korraldamine ei toimu mitte ülalt allapoole, vaid see peab välja kasvama majanduslike jõudude loomulikust arengust ja nõudeist alt üles.

Kui jääme lootma, et riigivõim meie majanduselu korrastamise võtab enda kätte, siis ei tähendaks see mitte ühe iseseisva demokraatliku rahva majanduslike jõudude väljaarendamist, vaid oleks tüübilisimaid riigimoonakluse hingeelu nähtusi.

Meie ülesanne on kasvatada ja arendada praegu ja ka tulevases riigikorras tublisid ja ettevõtlikke ning demokraatlikke kodanikke, kes suudavad jalul seista iseseisvaina kõrvalise, riikliku, abita ja ka ühiskonnale oma töö ja tegevusega toeks olla.

Pealeselle on teada, et selle uue korra rajamiseks ja kindlaile alusele korraldamiseks ning seadmiseks on ellu kutsutud avalik-õiguslikul alusel juba varemaist aastaist peale, kuid peamiselt just viimasel ajal, terve rida kutsealalisi omavalitsusi, n.-n. kodusid.

Nende asutuste kaudu ja kaasabil võiks toimuda meie elavate ja loomulike jõudude väljaarendamine.

Need kojad on seatud selleks, et riigivõim, toetudes neile, võiks hankida praktilisi ning tegeliku elu lähedasi nõuandeid ja näpunäiteid meie majandusliku elu korraldamisel.

On ju õige, et nende omavalitsuste organisatsioon, ülesanded ja võimupiirid määratakse kindlaks alles edaspidi seadusega.

Samuti määrab seadus koostöö korralduse nende eneste ja riigi ning teiste asutuste vahel.

On veel teadmata, missuguse kuju see omavaheline kodade koostöö võtab ja missuguse jõuna ja tegurina ta meie poliitilises ning majanduslikus elus saab esinema, kuid on selge, et kutsealaliste jõudude väljaarendamise võimalusi tuleb tõsiselt arvestada.

Lõpetades oma ettekannet tähendan veel kord, et majanduselu vajab kindlat ja püsivat riigikorda. See kord on meile loodud põhiseaduses kindlaks määratud normidega.

Majanduslike jõudude ja ettevõtete väljaarendamine on eeskätt kodanike eneste ülesanne ja kohus, kuna riigi korraldav käsi on vaid selleks, et nende jõudude koostööd soodustada ja reguleerida.

Kaupmeeskonna organiseerimine erialade järgi

Kantud ette 7. üleriiklikul kaupmeeste kongressil 3. aprillil 1938. a. A. L a h e poolt

Ühiskonna kõikide kihtide organiseerumine on kaasaja iseloomustavaimaid nähtusi.

Näib, et ainult organisatsioon laiemas mõttes võetuna on suuteline looma korda differentseerunud elu mitmesugustes avaldustes, olgu see ühiskondlik-poliitilisel või majanduslikul alal.

Seal, kus üksikute tegevus ei suuda olla tulemusrikas, ei suuda luua soovitud korda, ei suuda kaitsta ühe või teise rahvaklassi huve, seal peab aitama organiseerumine, liitumine üheks tervikuks.

Ei ole põhjust peatuda pikemalt organiseerumise mõttel, kaupmeeskond on sellest juba teadlik.

Olgu see ettekanne pühendatud seetõttu organiseerumise sisule — ja just kaupmeeskonna organiseerumise ulatuses.

Enne aga lubatagu siin veel kord tõsta esile üht põhimõtet, mis peaks igal juhtumil ja igas olukorras olema kaupmeeskonna huvide kaitsel mõõduandvaks põhimõtteks, millele peaks raja-

nema iseseisva Eesti erakaupmeeskonna huvide kaitses, see põhimõte on omaabi põhimõte.

Teiste sõnadega tähendab see seda, et meie kaupmeeskond, iseseisev rahvaklass, peab suutma korraldada ise oma asju, kaitsma ise oma huve, lootmata ja ootamata abi igas pisimaski asjas kuskilt mujalt, kõrgemalt poolt. Sinna kõrgemale poole on suunatud kestvalt nii paljudegi rahvakihtide silmad, iseseisval Eesti erakaupmehele ei tohi olla kohta nende ridades.

Sellega ei ole kaugeltki öeldud, et Eesti erakaupmees ei tohiks üldse pöörduda riigivõimu poole. Kui sellest on saadud nii aru, siis on see vale, see on ka mõttetu ja võimatu — ta ei peaks aga seda tegema iga pisema asja pärast, mida ta väga hästi parema organisatsiooni ja tahte juures ise on võimeline korda saatma kui mitte täna, siis homme.

See mentaliteet, kus igakord abi palutakse riigivõimult — ma ei taha ütelda, et seda meil tihti esineks, aga sellaseid hääli on vahetevahel

kuuldavale tulnud — peaks jääma võõraks iseiseisvale erakaupmehele, pealegi ei tohi unustada, et igasuguste toetuste ja soodustuste andmine teiselt poolt viib kaupmeeskonna ka suuremasse oleevusse riigivõimust — ja vaevalt, et seda soovitakse.

Kuid samal ajal peaks ka riigivõim ilmutama oma nõudeis tagasihoidlikkust ja vastutulelikkust kaupmeeskonna, meie keskklassi, ja võiks õigusega ütelda, ka kogu rahvamajanduse ühe kandva kihi vastu.

Peatunud nüüd lühidalt omaabi põhimõttel üldse, arendame oma mõtet edasi ja püüame jõuda selgusele, mil viisil on teostatav otstarbekamalt omaabi põhimõtte rakendamine tegelikku ellu.

Ei ole kahtlust, et ainsaks teeks on siin o r g a n i s e e r u m i n e, liitumine tervikuliseks ühikuks.

Seega ei ole retsept uus. Kaupmeeskonna organiseerimisest on kõneldud kaupmeeskonna ringes rohkem kui nii paljudestki teistest küsimustest. Ja seda juba pikemat aega, juba iseseisvuse alg-aastaist peale ja veel enne seda, kui tekkisid esimesed kaupmeeskonna organisatsioonid.

Ja edasi — Eesti kaupmeeskond on juba organiseerunud — vähimalt aktiivne osa temast. Ta on koondunud oma esindajate kaudu avalikõiguslikul alusel Kaubandus-tööstuskotta, ta on koondunud kohalikesse kaupmeeste seltsidesse ja ühingutesse oma erialast hoolimata, ja nende ühingute kaudu üler. Kpm. Seltside Keskliitu ning lõpuks on osa kaupmeeskonnast, kuigi väike osa, koondunud veel oma äri-erialade järgi erialalistesse ühingutesse.

Näib, et kaupmeeskonna organiseerumine veel suuremal määral (olgu märgitud veel ka majanduslik organiseerumine ühe a.-s. ümber) ei ole enam võimalik.

Ja on ka täiesti õigus — meil on olemas juba kõik tuntud organiseerumise vormid. Midagi uut leiutada on raske, kui mitte võimatu, ja seda ei ole ka tarvis. On tihti koguni ekslik ja väär, kui tullakse välja ikka ja jälle uute kavadega, uute mõtetega ja lastakse ennast kanda ainult ideest luua midagi uut, enneolematut.

Hoopis vastupidi — tuleb juba kord algatatut, loodut, edasi arendada, süvendada, laiendada. Eriti on see maksev neil juhtumel, kui see varem loodu on osutunud õigeaks, kohaseks, otstarbekaks.

Nii on lugu ka meie kaupmeeskonna organiseerumisega.

Sihid ja suunad, mis on varem seatud üles, on osutunud õigeiks, on tekkinud ainult tarvidus

kogu liikumist süstematiseerida ja mõnes, elu enda poolt dikteeritud, suunas suuremal määral valja arendada.

Seeparast ei sisalda kaesolev ettekanne ka midagi uut, seni tundmatut, temas on vaid tõestatud esile need momendid meie kaupmeeskonna organiseerumisest, millised vajavad allakriipsutamist, süvendamist, et otstarbekohasemalt ja tulemusrikkamalt suuta kaitsta kaupmeeskonna huve.

Olles nüüd konstateerinud:

1) et omaabi põhimõte peaks kandma kogu kaupmeeskonna huvide kaitset,

2) et omaabi põhimõtte tegelikku ellu rakendamine on teostatav vaid otstarbeka organiseerumise teel,

3) et aktiivne osa Eesti kaupmeeskonnast on juba organiseerunud,

4) et meil esinevad peagu kõik mõeldavad organiseeritud vormid, ja lõpuks

5) et kaupmeeskonna organiseerumise põhilalused ja üldised suunad on õiged, läheme edasi ja küsime, mida tuleb teha, et saavutada seniste organiseerumise vormide juures suuremaid tulemusi, et kaitsta paremini oma huve — kaitsta avalikkuse ees, tööstuse ees ja, mis ka väga oluline, enda, kaupmeeskonna, vahel.

Nüüd tulemeegi küsimuse tuuma juure.

Nimelt — selleks tuleb kaupmeeskonnal end organiseerida senisest suuremal määral äri-erialade (branch'ide) järgi.

See töekspidamine on viimastel aegadel võitnud meil õigusega ikka enam ja enam pinda.

See mõte, nagu juba öeldud, ei ole uus. Tegelikult on meil juba mõned alad end sellaselt organiseerinud, nii raamatu-, paberi- ja kirjutusmaterjali-, muusika-, liha- ja ka maakaupmehed, — kõnelemata sellest, et töösturkond läite purjedega selles suunas purjetab, — meil on väga tugevad töösturite erialalised koondused moodustunud tekstiil-, trüki-, jalanõude- ja teistel tööstuse aladel, kusjuures erialade järgi organiseerumise tendents on kogu aeg kasvav.

Ja mitte ainult meil Eestis, vaid kogu maailmas on ettevõtjaskond koondunud oma erialalistesse ühingutesse ja on sellega oma mõjuvõimu määratult tõstnud.

Juba see üks peaks kõnelema selget keelt erialade järgi organiseerumise kasuks.

Olgu siinkohal märgitud, et see küsimus ka meie kaupmeeskonnas tohiks põhimõtteliselt olla küps, teda on selles suunas instrueeritud meie eriajakirjanduse veergudel, kaupmeeste organisatsioonides ja Kaubandus-tööstuskojas, kus hiljuti II sektsiooni, s. o. suur- ja keskkaubanduse

sektiooni täiskogu, kaupmeeskonna organiseerumise äri-erialade järgi tunnistas üksmeelselt kõige paremaid tulemusi andvaks organiseerumisvormiks ja pidas seda kõigiti soovitavaks.

III sektiooni täiskogu on umbes sama väljendanud juba varem.

Märkinud nüüd üldiselt selle suuna, mida tuleks kaupmeeskonna organiseerumises esile tõsta, vaatleksime lähemalt, kuidas see peaks sündima, millised peaksid olema nende erialaliste ühingute ülesanded, ja kuidas, mil viisil uued erialalised organisatsioonid mahuksid üldisse kaupmeeskonna organiseerimise süsteemi.

Endastmõistetavalt meie ei saa käesolevas ettekandes tungida tehnilistesse peenustesse, see ei ole ka käesoleva ettekande sihiks, mis ju seisab ainult pöördumises kongressi poole selleks, et kongress omalt poolt määraks organiseerimise lähema suuna.

Kõigepealt tuleks siin eriti tõsta esile seda asjaolu, et meie piiratud oludes tuleb olla eriti ettevaatlik sellaste erialaliste ühingute ellukutsumisega, et mitte vesivõsusid kasvatada. Olgu märgitud, et sellast organisatsiooni ainult nimeliselt luua, ilma et ta suudaks tõesti aktiivselt ja intensiivselt tegutseda, ei ole mõtet. See oleks jõudude asjatu killustamine ja vähendaks teiselt poolt ka teiste sellaste erialaliste organisatsioonide prestiiži ja mõjuvõimu.

Seepärast tuleks sellaseid erialalisi organisatsioone luua ainult aladel, kus selleks on tungiv tarvidus ja kus on näha ette, et suudetakse tema ümber koondada vähimalt ¼ kogu vastava ala kaupmeeskonnast.

Samuti ei tuleks nende loomisega liigselt rutata — lastagu enne mõnedel suurematel ja tähtsamatel aladel, kus selleks on otsene tarve, koguda kogemusi.

Kui on juttu juba loomisest, siis olgu siinkohal ka märgitud, et iga sellase üleriikliku (ja üleriiklikud peavad nad olema) organisatsiooni loomisel tuleb arvestada küllaltki suurte organiseerimiskuludega, selgitusmaterjalide trükkimise ja laialisaatmisega, kohapealsete koosolekute korraldamisega, söidukuludega ja terve rea teiste sellaste väljaminekutega, samuti tuleb arvestada ka seda, et sellased organisatsioonid, tahtes tõsiselt endast kujundada tugevaid koondusi, vajavad hästimaksetavaid asjatundlikke sekretäre ja suuremate organisatsioonide juures võib-olla tihti ka mitmest isikust koosnevat sekretariaati.

Muidugi ei tarvitse ega saagi kõik öeldu kohaldatav olla kaupmeeskonna erialalistes organisatsioonides.

Palju aga siit välja jätta ei ole mõeldav, eriti kui jälgida ka vastavate välismaiste organisatsioonide olukorda ja töömehode.

Seega tuleb tõsiselt arvestada palju suuremate kuludega kui meil tavaliselt ollakse harjunud, makstes tihti väga väikesi, mõnedesse kroonidesse ulatuvaid, liikmemakse kaupmeeste selt-sides.

Nüüd võtaksime vaatlusele lühidalt sellaste erialaliste organisatsioonide ülesanded ja töö.

Kõigepealt ülesanded. Siin on raske üksikasjaliselt tuua esile kõiki neid laialdasi ülesandeid, mis ühe sellase organisatsiooni tegevuskavas võivad seista ja seisma peavad. Seda on raske teha seepärast, et need ülesanded olenevad täiesti alast, mille huvide kaitseks organisatsioon on loodud.

Kokkuvõetult võiks ütelda, et sellase organisatsiooni ülesandeks on kõigi oma erialasse puutuvate küsimuste arutamine ja otsustamine. Need sõnad ei ütle öieti küll midagi, aga samal ajal nad ütlevad kõik.

Olgu siinkohal siiski konkreetset märgitud mõni tähtsam tegevusala, mis kahtlemata on ühine kõikidele erialalistele organisatsioonidele ja mis peaksid moodustama nende organisatsioonide tähtsaimad ja suurimad ülesanded.

Siin tuleb esimesena ja, vaevalt me eksime, kui ütleme, tähtsaimana, tõsta esile turukorraldamist vastaval alal.

Ma ei taha selles, põhimõttelist laadi kamavas, ettekandes peatuda lähemalt selle juures, kuidas see turukorraldamine peaks sündima igal üksikul juhul, teid ja abinõusid selleks on terve rida, nagu näit. tootjatega vastavate ühtlaste kokkulepete sõlmimine, mille järgi tootjad võiksid koostöös kaupmeeskonnaga töötada välja ja panna maksma õiglased, ühtlased hinnad, samuti võiks ühtlustada krediitingimusi nii tootja ja vahendaja kui ka vahendaja ja tarvitaja vahel. See viiks omakorda meie kaubanduse lähemale õiglaste, kindlate hindadega kaupade müügisüsteemile üleriiklikus ulatuses.

Tegelik elu on näidanud nii meil kui ka mujal, et sellased turukorraldamised loovad soodsad arenguvõimalused nii tööstusele kui ka kaubandusele, kusjuures ka tarbijaskonna huvide ühtlane respekterimine on tagatud. Ei tohi unustada ka, et sellased kaupmeeskonna koondumised oma erialade järgi, kui nad sünnivad õigetel alustel ja haaravad võimalikult kogu vastava ala kaupmeeskonna üle riigi, võivad endast moodustada juba sellaseid jõuüksusi, millega tahestahtmata ka töösturkond tõsiselt peab arvestama.

Teisest küljest nad just kergendavad ka tööstureil oma kaupade turustamist. Nende üleriiklikkude organisatsioonide asukoht peaks olema Tallinnas, kuna siit on kõige kergem juhtida nende tööd ja olla kontaktis valitsusasutustega ja suurema osa tööstureiga.

Märkinud siin nüüd üldsõnaliselt üht erialalise organisatsiooni tähtsamat tegevusala, olgu siinkohal märgitud veel see, et sellased ühingud peavad kindlasti loobuma igasuguste kõrvalülesannete täitmisest, mis ei ole otseselt ja tingimata tarvilised nende konkreetsete, puhtmajanduslikku laadi sihtide taotlemisel, näiteks igasuguste pidude, loteriide, näitemüükide ja muu sellase korraldamisest. See ainult killustab jõude ja on otstarbetu. Need organisatsioonid peavad olema v a b a d igasugustest tundelementidest, nad peavad olema koondused, mis on loodud asjaliku töö tegemiseks, millede vastu liikmeskond kannab tunduvaid k o h u s t u s i, saab aga selle eest ka t õ h u s a t a b i ja t o e t u s t.

Ei ole mõtet siin vist eriti püüda põhjendada, miks loeteldud ja veel teiste ülesannete täitmine erialaliste ühingute kaudu on otstarbekam kui kohalike, kaupmehi mitmetelt aladelt koondavate, organisatsioonide kaudu. Kõigile on selge, et täiesti ühiste huvide olemasolu erialalistes organisatsioonides on parimaks tagatiseks nende huvide kaitsel.

Vaadelnud nüüd erialalisi organisatsioone, kerib küsimus, mis saab territoriaalprintsibil loodud ühinguist — praegustest kohalikest kaupmeeste seltsidest.

Vastus saab olla ainult üks — nad on oma otstarbekust aegade kestes tõendanud ja peavad seetõttu kindlasti edasi eksisteerima. Neil on rida ülesandeid, mis ei mahu erialaliste organisatsioonide raamidesse, nimelt kohalikku iseloomu kandvate küsimuste arutamine ja omavalitsustega läbikäimine.

Teisest küljest on ja jääb nende ülesandeks kaupmeeskonda kui tervikut puutuvais küsimusis seisukohtade võtmine, näit. kutseoskuslikud, kutse-cetilised, maksustamise ja teised küsimused. Peale nende ülesannete jääb neile veel üks suur ülesanne: taotella täielikku solidariteeti kohalikus kaupmeeskonnas.

Nagu selgub eelnevast, tuleb kaupmeeskonnal kahtlemata arvestada seda, et tuleb kuuluda mitmesse organisatsiooni, erialalisse ja kohalikku, ja selles ei ole midagi uut ega loogikavastast, seda me näeme kõikjal.

Lõpuks olgu märgitud, kuidas need mõlemat liiki kaupmeeste organisatsioonid asetuksid Eesti kaupmeeskonna organisatsioonide süsteemis.

Mõlemat liiki organisatsioonid peaksid kuuluma ühte keskusse, antud juhul on selleks Üler. Kaupm. Seltside Keskkliit. See on tarviline juba kogu kaupmeeskonna liikumisega sideme pidamiseks.

Endastmõistetavalt aga jääb ja peab jääma mõlemale organisatsioonitüübile õigus ka otseselt ilma keskkliidu vahetalituseteta oma asju ajada, eriti on see tingimata tarviline erialaliste organisatsioonide juures, kus küsimused on sedavõrd erialalised, et nendesse küsimustesse tungimine ja vastavalt siis ka nende edukas kaitsmine ükskõik millise keskorganisatsiooni kaudu, kus see peab sündima vahest hoopis teiselt alalt kaupmehe kui keskorganisatsiooni organi liikme poolt, ei ole mõeldav.

Siin peavad need erialalised organisatsioonid iseseisvalt minema ja oma seisukohti suure põhjalikkusega ja asjatundlikkusega kaitsma ja esitama.

Selle lühikese ettekande sihiks oli tõsta esile neid momente kaupmeeskonna huvide paremal kaitsmisel, osutada neile abinõudele, mis peaksid tagama eesti iseseisva kaupmeeskonna edukamat arengut ja kindlustama tema kui tähtsa majandusteguri seisundit.

Kindlad hinnad ja kaubanduse vahekord tööstusega

K.-t.-koja nõuniku A. M ä n d v e r e kõne kaupmeeste kongressil 3. aprillil 1938. a.

Kindlate hindade probleem on põnevaimad ning akuutseimad küsimusi kaubanduse korraldamisel, ent selle küsimuse lahendamine on sõltuv kaubanduse ja tööstuse vahekordadest.

Kindlate hindade küsimust võiksime jagada kahte ossa, s. o. kindlad hinnad ja ühtlased hinnad. Kindlate hindade mõiste all arvame hin-

dade korraldamist sääraselt, et teatava liigi kaupade juures peaks jääma väljamüügi hinnaks see hind, mille äriomanik on määranud selle kauba jaoks, kusjuures ei tohi teha mingisuguseid hinnaalandusi määratud ja väljakuulutatud hinnast. Näitena võiks tuua, kui ühe meetri riide hinnaks on määratud äriomaniku poolt Kr. 12.—, siis

tuleb seda müüa selle hinna eest, mahaarvamised, hinnaalandused jne. ei tohiks olla lubatavad.

Peab aga tähendama, et meie kaubanduses oli seni maksev kindlate hindade süsteem ainult mõnede üksikute alade kohta, nagu koloniaal-, toiduainete, raamatu- jne. kaubanduses, kuna enamuses kaubanduslikes ettevõtteis hind kujunes müüja ja ostja vahelises pikaldases kauplemises kokkulepitud hinnaks. See meetod viis aga hindade kalkuleerimisel miikaugele, et mõnede kaubanduslike alade juures kalkuleeriti normaalsele hinnale kuni 100% juure, et siis oleks võimalik kauplemisel hinda alandada, et jõuda pika kauplemise järele normaalse hinnani. Sellane meetod tekitas aga ostjaskonnas umbusku ettevõtte vastu, sest ostjal ei olnud kunagi garantiid, et ta on ostnud üht või teist kaupa õiglaselt kalkuleeritud hinna eest. Loomulikult ei kuulu siia alla ega saa olla keeldud toimingud, nagu igasugused skontod, rabatid ja muud hinnaalandused, mis tehakse kaupmehe poolt kas suuremal arvil ostjaile või mõnel teisel sellasel kaubanduses üldtunnustatud juhtumil.

Kui vaatleme ligemalt kindlate hindade probleemi, siis peaksime esijoones selgitama põhjusi, mis on kutsunud esile kindlate hindade maksmapaneku vajaduse just viimasel ajal.

Siin on mitu põhjust. Esiteks on üldise konjunktuuri paranemine kaupmeeskonnas loonud soodsa momendi, kus ei mõelda mitte ainult sellele, et kuidagi moodi omaga välja tulla või ükskõik kuidas teenida, vaid kaupmeeskonnas on liikvele pääsnud ikka enam ja enam mõtted, et kauplemist tuleb ajakohastada — olgu see siis ajakohasemate ruumide soetamise ja uute sisseseadete ehitamise või ostjaskonna teenimise ajakohasemaks korraldamise näol. Kõigi nende paranduste juures kerkib ikka esile, et uuenduste läbiviimiseks on vaja üle minna kindlate hindade süsteemile.

Seega on aluseta etteheited, nagu ei tunneks kaupmeeskond meil kaasa kaubanduse tervendamisele ja ajakohastamisele ning nagu tahaks ta ikka vana, niimetatud „idamaa“, kombe järgi kaubelda suurte hinna etteküsimistega, tingimistega ja mahajätmistega. Ei saa aga eitada, et sellast kauplemist on ette tulnud ja tuleb veel praegugi, kuigi siin peab rõhutama, et terve rida ärisid on sellest kombest loobunud ja on oma ärisid enam-vähem kindlatele hindadele üle läinud.

Nii näeme, et valmisriiete, manufaktuuri, paberi, jalanõude, õlide ja teiste alade kaupmehed on omavahel sõlminud lepped, kus aumeheliku kokkuleppe alusel lubatakse kimni pidada kindlastest hindadest. Ja peab ka tähendama, et sel-

lased kokkulepped on annud positiivseid tulemusi.

Teiseks teguriks, mis kindlate hindade küsimuse on muutnud akuutseks, on asjaolu, et Majandusministeeriumi poolt on astutud samme meie sisekaubanduse korraldamiseks. Nii on ministeerium möödunud aastal juhtinud Kaubandus-tööstuskoja tahelepanu meie kaubanduselus valitsevaile puudusile, muuhulgas eriti just hinna etteküsimise ja mahajätmise kombele, ja soovitanud tungivalt, et koda astuks omalt poolt selles asjas vastavaid samme. Kaubandus-tööstuskoda võttiski algatuse enda kätte ning on suutnud senini terveid kaubanduslikke erigruppe viia nii kaugele, et pingutustest hoolimata on suudetud mitmetel aladel üle minna kindlatele hindadele.

Kolmanda tegurina, mis kindlatele hindadele üleminekut kiirustab, on tungiv tarve meie ostjaskonda distsiplineerida.

Harilikult on süüdistatud ikka kaupmeeskonda, kes olevat süüdi selles idamaa kauplemise meetodi säilitamises, siinjuures aga on tihti unustatud, et meie ostjaskond ei ole veel kaugeltki distsiplineeritud. Ta on harjunud vaatama kaupmehe peale kui mingi liikasuvõtja peale.

Sellased vaated meie ühiskonnas on tugevasti kõigutanud usaldust kaupmehe vastu. Soliidse kaupmeeskonna hea nimi nõuab siin viivitamatut tegutsemist, et teha lõpp kaupmeeskonna alavääristamisele.

Ja lõppeks tuleb märkida, et kogu haritud maailm on kindlad hinnad (kui endastmõistetavuse omaks võtnud. Kas siis meie, tahtes õigusega end lugeda kultuurrahvaks, ei saa üle arhailisist kauplemise meetodeist? Me peame kogu kultuurmaailmaga kaasa sammuma ja me oleme kindlad, et meie kaupmeeskond tahab ja suudab seda. Need on lühidalt asjaolud, mis kindlate hindade probleemi nii teravalt on nihutanud peavakorrale.

Nüüd tahaksime vaid mõne sõnaga märkida neid üldtuntud paremusi, mis kindlate hindade maksmapanek ärielus kaasa tooks:

1) Kõigepealt kaoks ebaproduktiivne ajaraiskamine. Tihti võtab tingimine rohkem aega kui kauba väljavalik. See toob paratamatult endaga kaasa aeglase teenimise meie ärides just siis, kui ostjaid on äris suuremal arvil; kaupmehel on müüjaid küllalt, kuid teenimine kannatab selle tõttu, et müüjad on just tingimise tõttu väga kaua ühe ostjaga seotud. On olnud juhtumeid, kus tingimine kestab koguni paar tundi.

2) Suur kasu oleks kindlatest hindadest ka ostjal, kuna ta teab, et kauba õige hind on see, mis ta käest on küsitud. Tal ei ole vaja karta,

et ta on ehk tinginud liiga vähe alla, mille tõttu ta ikkagi õiglasest hinnast on pidanud maksma rohkem. Ostja usalduse tagasivõitmine oleks kindlate hindade maksmapanemisega suuresti kergendatud.

3) Kindlad hinnad kergendaksid kaupmehe kalkulatsiooni. Ei oleks vaja enam kalkuleerida etteküsimise protsenti ega seda müügil pidada silmas.

Kindlate hindade maksmapanemisel kerkib esile ühtlaste hindade probleem. Ühtlased hinnad on vajalised eriti terava võistluse juures. Kui kaupmehel on teada, kuipalju ta keskmiselt oma vahendustasu teatud kaubale normaalselt lisada võiks, siis ei teki hindades nii suuri lahkuminekuid. Praegused, mõnikord võrdlemisi suured lahkuminekud on tihti tingitud just sellest, et mõned kaupmehed, kelle ostjaskond on enam tingima harjunud, on sunnitud oma hinda näitama kõrgemana kui teised. Ka kõrvaldaksid ühtlased hinnad allahinna müümise hädaohu, vähimalt vähendaksid seda tunduvalt. Vaevalt, et keegi kaupmeestest kalkuleeriks kohe mingi artikli hinna alla omahinda, välja arvatud muidugi erandlikud juhtumid, nagu moestlainud või rikutud kaup. Kui praegu teostub sellane alla omahinna müük, siis tihti just mõne ostja eriti suure tingimise tõttu, kus kaupmees kaotab juba õige kriteeriumi ja, tüdinud tingimisest, kauba siiski lõpuks annab ära alla omahinna. Kui aga on tegemist kindlate ja veel kaugemale ulatuvate ühtlaste hindadega, siis vaevalt võiks sellaseid juhtumeid ette tulla. Võiks tähendada, et meil siiski tervel real aladel, nagu koloniaal-, toiduainete- ja raamatukaubandus jne., on välja kujunenud ka ühtlased hinnad.

Kokkuvõetult võiks nagu ütelda, et kindlatele hindadele üleminek on sõltuv vaid kaupmeeste eneste tahtest ja omaalgatusest ja et tarvitseb ainult teatava ala kaupmeeste grupil kokku leppida oma ala kohta kindlate hindade maksmapanemiseks — ja seega oleks kõik nagu korraldatud. Ei tohi aga unustada, et kindlate hindade maksmapanek on suurelt sõltuv tööstuse ja kaubanduse vahekordadest.

Missugused need vahekorrad peaksid olema ning missuguseiks need võiksid kujuneda, see on omaette probleem. Kui tööstus asub sellase müügi poliitika arendamisele, mis seisab selles, et tootjad ise asuvad võistlema kaupmeeskonnaga oma toodangu turustamisel, arvestades sealjuures, et tööstus võivat oma müügiaparaadi kaudu tarvitajale müüa odavamalt kui kaupmees, siis loomulikult on raske kaubanduses läbi viia kindlaid hindu.

Tooksin rea näiteid, kus tööstus, tungides kaubanduse funktsioonidesse, on mõjunud desorganiseerivalt kaubanduse korraldamisele:

1) Tihti tööstuslikud ettevõtted avavad oma toodete müügiks erikauplusi, kust müüvad oma tööstuse saadusi tarvitajale odavamalt kui ostavad tööstustest kaupmehed.

2) Tööstused arendavad liikuvate veoabinõudega kauplemist otseselt nii jaekaupmeestele kui ka tarvitajatele.

3) Tööstused müüvad oma saadusi otseselt en gros hindadega ametiasutuste ametnikele ja tekitavad selle tõttu arvamisi, et kaupmeeskonna hinnad on kallimad.

4) Tööstused müüvad oma saadusi en gros hindadega otseselt niisuguse liigi kaubitsejatele, kel puuduvad äritunnistused, nagu kotimeestele, äändkaubitsejatele, turukauplejatele jne., kes omakorda desorganiseerivalt mõjutavad hindade kujundamist.

Tahaksin puudutada lähemalt neid nähtusi. Kui tootja toodab selleks, et ise olla ka kaupmeheks, siis tihtipeale arvestatakse ja kalkuleeritakse hindu sellaselt, et küllaldane on teenimine tööstuse pealt; kaupade levik võib aga olla turustatud minimaalse kasuga, tihtipeale vaid kulude katmisega. Sellasil juhtumel kaubandus ei saa konkureerida tööstuste müügiaparaadiga ning siin tekibki ebaterve võistlus, kus ei saa olla kindlaid hindu ning etteküsimised on paratamatud, et viia ostjaid segadusse õige hinna teatamisega, lootes, et kauplemisega ei suudeta jõuda õige hinnani. Kui tööstused arendavad oma toodete levitamist liikuvate veoabinõudega ja tahavad jõuda sellase olukorrani, et kaup viiakse tööstusest otseselt tarvitajale koju kätte, siis tekib jälle ebaterve konkurents, kus tööstus satub vastollu kaupmeeskonnaga ja ollakse sunnitud loobuma teatava tööstuse saaduste müügist. Ei tohi aga unustada, et kui tööstuse müügiaparaat hakkab lonkama, siis see võib väga kergesti kaotada turu oma tooteile.

Tööstused tihtipeale müüvad oma tooteid otseselt ametiasutuste ametnikele ühistellimiste näol. Ja tõesti on rida ametiasutusi, kus on tekkinud iseliik kaupmehi — ametiasutuse kaubandusliku kollektiivi juhataja või, lihtsamalt üteldes, kaupmees omaette ilma äritunnistusega. Säärane kauplemine on suurimaks paheks meie kaubanduses ning mõjub desorganiseerivalt kindlatele hindadele, sest ametiasutuste ametnikud, kes on harjunud kaupu saama en gros hindadega ja nüüd, olles sunnitud neid kaupu teinekord ostma kauplusest, ongi esimesed tingijad. Pealeselle käib ringi mööda ametiasutusi terve rida kaubitsejaid-kohvrimehi, kes ütlevad endid olevat tööstuse

esindajad ning selle tõttu müüvad kaupu vabrikul, en gros, hindadega.

Ka viimane liik — kaubitsejad turgudel ja laatadel — aitab igapidi kaasa kindlate hindade süsteemi lõhkumisele, sest siin ei küsita üldse kauba kvaliteedist, vaid kaubeldakse huupi, sest ilma kauplemise ja tingimiseta ei olekski mõeldav turu- ja laadakaubandus.

Nagu eespool tähendasime, kindlate hindade kujundamine ei olene üksnes kaupmeeste heast tahtest, vaid sõltub suurelt osalt kaubandus-tööstuse vahelkordadest, seepärast on väga tähtis, et tööstuse suhtumine kaubandusele peaks kujunema sellaseks, et tööstus aitaks kaasa kaubanduse korraldamisele ning soodustaks sellega kindlate hindade maksmapanemist.

Kokkuvõetult tähendaksime, et:

1. Kaupade müük peab sündima kindlate hindadega. Nende hindade aluseks peavad olema üldtunnustatud põhimõttele koostatud ja majanduslikult õigustatud kalkulatsioonid.

2. Peamiseks põhjuseks, mis ostjaskonna

vana harjumuse kõrval on kindlate hindadega kaupade müügisüsteemi läbiviimist raskendanud ja aeglustanud, on kaupmeeskonna senine puudulik omaalgatus.

Kaupmeeskonna suurem ja aktiivsem omaalgatus, koos vastava selgitustööga tarbijaskonnas, on parimaks vahendiks kindlate hindadega müügisüsteemi täies ulatuses läbiviimisel.

3. Kaupade müük kindlate hindadega on suurelt sõltuv tootjate turustamispoliitikast. Tootjate õige müügipoliitika, mis seisab selles, et tootjad ei asu võistlema kaupmeeskonnaga oma toodangu turustamisel, on üheks tähtsamaks eelduseks kindlate hindadega müügisüsteemi läbiviimisel.

4. Kindlate hindade läbiviimine üleriiklikus ulatuses on sõltuv ka turgudel ja laatadel kauplemise ümberkorraldamisest.

5. Tootjate ja vahendajate rahvamajanduslikult õiglastele alustele rajatud koostöö kindlate müügihindade kujundamisel on väga oluline ja tarviline.

7. üleriiklik kaupmeeste kongress

3. aprillil s. a. Kaubandus-tööstuskoja ruumes.

Kongressi avas Kaupmeeste Seltside Keskliidu esimees H. S i m m kell 10.20, tervitades majandusministrit, teisi aukülalisi ja kongressi saadikuid.

Majandusminister K. S e l t e r oma tervituskõnes kongressile ütles järgmist:

„Lugupeetud kaupmeeskonna esindajad! Möödunud 1937. aasta on pannud meile kõigile, eriti aga Eesti kaupmeeskonnale, raske ülesande rahva varustamise alal. Meie teame, et alates 1936. aastast on väga paljude kaupade saamisel olnud raskusi. Kaupade hulk on paljudel aladel jäänud väiksemaks, nende transpordivõimalused on muutunud raskemaks, kaupade hinnad aina tõusid, — ja kõik need raskused kokku tihti-peale nõudsid väga suuri pingutusi, et rahva varustamise suure ja tähtsa ülesandega toime tulla. Meie võime öelda, et hoolimata kõigist neist raskustest möödunud aastate jooksul on Eesti rahva varustamise aparaat. — Eesti kaupmeeskond — hästi oma ülesannetega toime tulnud. Kui meie rahva varustamine möödunud aasta jooksul ei ole kordki sattunud säärastrasse raskustesse nagu mõnes teises riigis, siis tänu sellele, et meie kaubanduse aparaat ja organisatsioon on näidanud, et ta suudab nende raskete ülesannetega toime tulla. Meie teame, et teatud raskused kaubandusliku varustamise alal

on kestnud 1938. a. esimesel veerandil uute muudatuste tõttu hinnapoliitikas, samuti üksikute kaupade ülepakkumise tõttu, samuti rahvusvahelisest poliitilisest olukorrast tingitud raskused näivad uusi ülesandeid meie elule ja meie tööle ette veeretavat. Arvestades seniseid kogemusi arvame, et nende ülesannetega Eesti kaupmeeskond ka eeloleval aastal niisama hästi toime tuleb.

Kui meie vaatame oma möödunud aasta kaubanduse läbikäike, siis võime öelda, et need läbikäigud 1937. a. on olnud niihästi väliskaubanduses kui ka sisekaubanduses tunduvalt suuremad kui eelmisel aastal. Meie ei hakka siin analüüsima põhjusi, vaid meie võime öelda, et meie oleme siin kõik kaasa aidanud selleks, et läbikäike tõsta ja hoida tasemel, mis oli 1937. a. Meie arvame, et ka 1938. a. läbikäigud niihästi välis- kui ka sisekaubanduses püsivad vähemalt sel tasemel, mis oli 1937. a. Arvan, et ka need hädahood, mis välispoliitilist laadi rahvusvahelise poliitika alal on olemas, mis võiksid meie kavade ja meie lootustest kriipsu läbi tõmmata, need kõrvaldataks ja et Eesti rahvamajandus ka edaspidi kõnnib arenemise ja õitsengu teed, ja et läbikäigud meie rahvamajanduses kasvavad.

Kaupmeeskond on kokku tulnud parlamendi

kokkutuleku eelõhtul selleks, et täna päevakorra järele arutada tervet rida sisemisi organisatsioonilisi ja ühtlasi kaupmeeskonna kutsesse puutuvaid küsimusi. Kindel on, et selles rahulik töömeeleolus nende inimeste poolt, kellel on väga suur kogemus Eesti kaubanduse ja kaupmeeskonna organiseerimise juures, need ülesanded, mis päevakorras on, leiavad põhjalikku selgitamist ja positiivset lahendust. Selles mõttes on tänane kongress eriti tervitatav, et need seisukohad võivad saada realiseeritud kokkuastuva parlamendi poolt. Vabariigi Valitsuse nimel soovin tänasele kaupmeeste kongressile ta töös edu ja soovin, et need positiivsed ülesanded, mis siin päevakorras on, leiaksid peatset lahendust.“ (Kiiduavaldused.)

Järgmisena tervitab kongressi Kaubandus-tööstuskoja esimees J. Puhk, soovides edu ja head kordaminekut. Edasi Kivisild tervitab kongressi Börsikomitee poolt, üteldes, et kaupmeeskond on pioneeriks rahvastevahelises läbikäimises ning tsivilisatsiooni ja kultuuri kandja. Peale rea tervituste Soome paberikaupmeeste esindaja, Äriteenijate Liidu ja teiste poolt asutakse kongressi tegeliku töö juure.

Kongressi presiidiumi valitakse: juhatajaks H. Simm — Tallinn, juhataja abideks Karl Lepp — Tartu, N. Teliste — Tallinn, P. Mägi — Petseri, Karl Muttikas — Tallinn ja Ed. Rammulus — Rakvere.

Sekretariaati valitakse: sekretäriks — A. Karisma (Keisermann) — Tallinn, abideks — K. Henning — Tartu, A. Must — Narva, K. Veiss — Tallinn, J. Meister — Valga, P. Ebber — Võru.

Redaktsioonikomisjon valiti 8-liikmeline, kuhu peale selle kuulusid ka referendid, ja mandaatkomisjon valiti samuti 8-liikmeline, kes asus kohe saadikute mandaate läbi vaatama. Saadikute arv 272, kelle mandaadid tunnustati kõik õigeiks.

Esimesena esines referaadiga Kaubandus-tööstuskoja esimees J. Puhk kodanike põhiõiguste kohta majanduslikus tegevuses uue põhiseaduse alusel, kelle kõne on täielikult ära toodud teisal.

Järgmisena H. Simm andis ülevaate eelmiste kongresside otsuste ellurakendamisest. Ta loetles enamiku neist tähtsamaist küsimust, mis on seisnud eelmiste kongresside päevakordades. On olnud küsimusi, mis on jooksnud läbi kõikide kongresside päevakordade ega ole leidnud lahendust kaupmeeskonnale vastuvõetaval kujul. Üks sellaseid probleeme on õiglase maksustamine.

Esimene kongress tuli kokku 1919. aastal 45 saadiku osavõtul. Sella kees alles riigi loomis-

töö, mille keskele kostsid siis kaupmeeste soovid. Sel kongressil püstitati teatud nõudeid, millest mitmed ei olnud täiesti vabad romantikast. Palju meelepaha tekitas arusaadavalt tribunaali loomine liigkasu vastu võitlemiseks. Kongressidel on kõige enam tehtud juttu tollidest, intressimääradest, krooni-küsimusest, monopolidest, on arvestatud ühistegevust, öeldud oma arvamine Kaubandus-tööstuskoja struktuuri ja tegevuse kohta, mis aga tänapäeval on lahenenud harmooniliseks koostööks, siis on kõneldud väga palju veel kaupmeeste organiseerimisest, sotsiaalküsimust, kaubanduse ja tööstuse vahekordadest, eramajanduse-nädala korraldamise tarvidusest, mis üleminekuaja lõppedes riiklikus elus nüüd uuesti peaks kerkima päevakorrale.

H. Simm konstateeris, et kongressides peitub kaupmeeskonna jõuavaldus eramajanduse huvide kaitseks. Siin võideldakse ühelt poolt ideoloogiliste vaenlaste vastu, teiselt poolt väljendatakse oma soove ja seisukohti riiklike korralduste suhtes, mille ülesandeks on reguleerida majanduslikku elu. Kongressidel on püstitatud ühiseid ideoloogilisi seisukohti. Kongressid on kaupmeeste küpsustunnistuseks avalikkuse kes, millest oleneb meie kaal avalikus elus.

Oma ettekannet lõpetades referent avaldas lootust, et valitsusvõimud arvestavad kaupmeeste õiglasi nõudeid ja soovi tulevikus märksa enam kui see neile on saanud osaks minevikus.

Tartu ülikooli professor E. Poom kõneles kongressi saadikuile erakaubanduse produktiivsest osast rahvamajanduses ja kaubanduse tähtsusest ning ülesannetest tänapäeva ühiskonnas.

Prof. Poom väitis, et kaubandusele on püütud anda meilgi mingi teise järgu tähtsus majanduslikus elus.

Vaade, et kaubandus pole produktiivne, s. t. uusi väärtusi loov majandusalala, on pärit 18. sajandist, kus eriti klassilise majandusteadusliku koolkonna õpetuste alusel peeti produktiivseks, uusi väärtusi loovaks tööks ainult säärasest tööd, mille tulemuseks on mingisugune konkreetne, materiaalne ese.

Niisugune arusaamine produktiivsest, uusi väärtusi loovast tööst töö endaga kaasa üksikute majandusalade astenduse nende tähtsuse järele: materiaalseid hüvesid-esemeid tootvad majandusalad, nagu põllumajandus ja tööstus, tunnustati palju tähtsamaks ning väärtuslikumaks kui mittemateriaalseid jõudlusi (teenusi) teostavad majandusalad, nagu kaubandus, pangandus j. t.

Juba 19. sajandist peale on säärase produktiivsuse mõiste ja eriti sellest sõltuv majandusalade astendus nende tähtsuse järele saanud aina

põhjalikuma ning ulatuslikuma põhjendatud kriitika osaliseks.

Eriti on juhitud tähelepanu sellele, et ainult materiaalseid esemeid loova töö tunnistamine produktiivseks, uusi väärtusi loovaks tööks ja seetõttu ka majandusalade tunnistamine üksteisest nende olemuselt väärtuslikumaks pole sisuliselt põhjendatud.

Moodsas majandusteaduses esineb praegu üldkehtivana vaade, et iga töö või majandusala, mis on inimese tarvete rahuldamiseks vajalik, on uusi väärtusi loov, produktiivne.

Tänapäeva spetsialiseerunud ning tööjaotuslikus ühiskonnas, kus ühelt poolt inimtarbed oma liikidelt ja ulatuselt aina kasvavad ning teiselt poolt toodetakse mainitud tarvete rahuldamiseks tuhandeid väga keeruka koostise, konstruktsiooni ning omadustega kaubasorte, esineb nii tarbijail kui ka tootjail, seega kogu ühiskonnal, välditamatu vajadus niisuguse töö, isikute, elukutsete ning kogu majandusala järgi, mis aitaksid lühendada vahemaad inimese kui tootja ja inimese kui tarbija vahel.

Niisugust tänapäeva ühiskondlikus korras paratamatult tarvilikku, s. t. produktiivset, tööd teostab ning seesuguse produktiivse, uusi väärtusi loova majandusala moodustabki kaubandus.

Kuna tänapäeva majanduselus spetsialiseerumine ja samuti ühiskondlik, kutseline ning tehniline tööjaotus kasvab, siis on ka kaubanduse osatähtsus ja ülesanded võrreldes teiste majandusaladega aina kasvamas.

Kaubanduse suurt ning otsustavat tähtsust kaasaegses ühiskondlikus elus tõendavad ning toonitavad arvukalt ning põhjendatult viimase aja sellekohased põhjalikud teaduslikud eriuurimused; samuti mitmed rahvusvahelised majanduslikud kongressid on viimaseil aastail eriti juhtinud tähelepanu väga olulisele ning üha kasvavale osatähtsusele tänapäeva majanduses.

Kaubanduse osatähtsuse ja ülesannete kasvamine seab temale ühtlasi ka aina suuremaid ning vastutusrikkamaid kohustusi.

Tänapäeva kaupmees peab olema asjatundlikuks usaldusmeheks tootjate ja tarbijate vahel: ta peab olema õiglane ning aus ühiskonna teener. Kaupmehe ja kogu kaubanduse kaudu tuleb moodne spetsialiseerumise ja tööjaotuse tõttu killunenud ühiskond liita võimalikult asjatundlikult ning kuluvähesele orgaaniliseks sotsiaalmajanduslikuks tervikuks.

Et kaubandus suudaks edukalt täita neid vastutusrikkaid ning suuri produktiivseid ülesandeid, mille teostamist temalt ootab, nõuab ning koguni temale ette dikteerib moodne ühiskond, selleks

tuleb kaupmeestel organiseeruda oma ülesannetest ja ideedest teadlikuks kaupmeeskonnaks.

Kaupmeeskonna ideeliste organisatsioonide tarvilikkuse dikteerib eriti ette kaupmeeste kutseoskuse ja kutse-eetika eest hoolitsemise ja ühiste huvide kaitse tarvilikkus.

Et kaupmeeskond suudaks teostada oma ühiskondlikult tarvilikke funktsioone võimalikult racionaalselt, s. o. kuluvähesele, selleks on tarvilik kaupmeeste organiseerumine mitte ainult ideelisel, vaid ka majanduslikul alusel.

Kaupmeeste sotsiaalkindlustusest kõneles Kaubandus-tööstuskoja juriskonsult M. Pung, osutades raskustele, mis on seotud kaupmeeste sotsiaalkindlustuse teostamisega, ja leidis, et selle teostamine on võimalik vaid kaupmeeste omaabi kujul.

Kaubandusliku kutseoskuse korraldamise küsimuses esines pikema ülevaatega Kaubandus-tööstuskoja nõunik R. Berendsen, andes kongressile seletusi selle küsimuse arengust meil ja seaduseelnõude käigust sel alal.

Kaubandus-tööstuskoja sekretär A. Lahe esines referaadiga kaupmeeste organiseerumisest kaubandusalade järgi, millise referaadi kokkuvõtte toome meie ajakirjas ära teisel kohal. Küsimus on akuutse iseloomuga ja tekitas kongressil rohkesti sõnavõtte.

Kindlatest hindadest ja kaubanduse vahetõttudest tööstusega kõneles Kaubandus-tööstuskoja nõunik A. Mändvere, leides, et kindlate hindade aluseks olgu üldtunnustatud põhimõttele koostatud ja majanduslikult õigustatud kalkulatsioonid. Kindlate hindade süsteemi läbiviimist on takistanud ja aeglustanud kaupmeeskonna puudulik omaalgatus.

Edasi kõneles Kaubandus-tööstuskoja Tartu osakonna sekretär R. Trupõld maksustamise küsimusest, mis tekitas kongressil rohkem elevust kui ükski teine küsimus. Muuseas oli Tartu kaupmeeskonna poolt üles võetud küsimus, et maksustamise alal peaks keskmised kasuprotsendi normid provintsis määratama madalamad kui pealinnas, sest provintsis kauplemise tingimused erinevad pealinna omadest. Samuti rõhutas kõneleja vajadust seada põhiarimaksu suurust sõltuvusse äri läbikäiguga.

Lõppeks kõneles erakaubanduse propageerimisest Kaubandus-tööstuskoja sekretär E. Pung, märkides oma kõnes, et teataval ideoloogilistel põhjustel suhtutakse mitmesugustes seltskonnakihtides erakaubandusele vääralt, mispärast on tarviline intensiivne propa- ganda.

Kõige suurem valik

TIIBKLAVEREID, PIANIINOSID JA HARMOONIUME

kõige kõrgema tehnilise väärtusega esimese klassi kodu- ja välismaa vabrikutest. Täieline vastutus. Head pianiinod on ka üürile anda. Ka on müügil häid pruugitud, odavaid tiibklavereid ja pianiinosid.

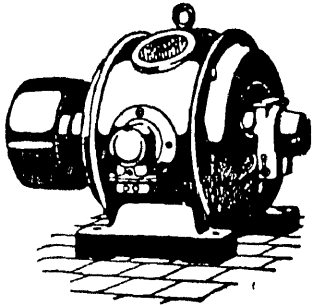
KARL JÜRGENSON

Asut. 1880. a.

TALLINN, KUNINGA TÄN. 5.

TEL. 436-89.

ELEKTRIMASINATE JA -APARAATIDE BLOKEERIMINE

- lektri-mootorid
- lektri-triikraud
- lektri-keedunõud
- lektri-armatuurid

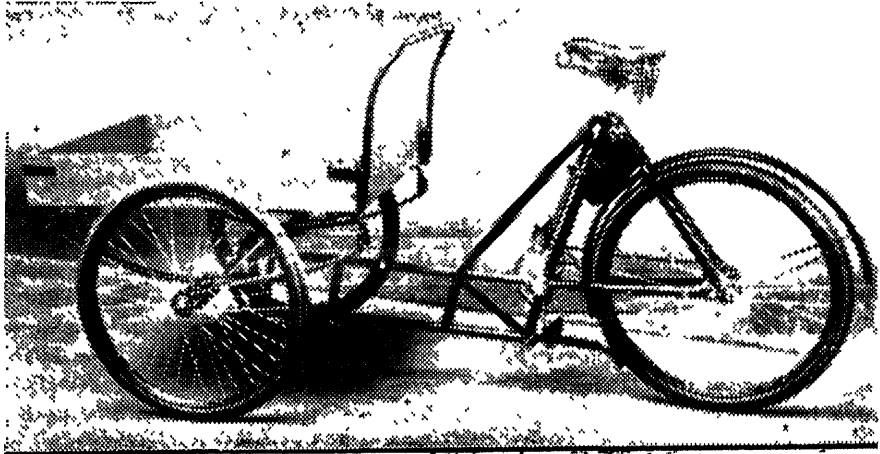
Isoleeritud vasktraati, Nikeliintraati, Kroomnikkel-traati, Mikaniiti ja vilgukivi, Eboniiti ummarg. ja lapikut, Fiibrit ummaig. ja lapik. Presspani ja leatheroidi, Puuvill. mahispaeltu, Dünamo sõeharju, Mahiste isoleerlakki j. n. e.

Igasugu elektrimeterjali. Raadiolampe ja -tarbeid Võtame vastu elektrijõu- ja -valgustuse sisseseade toid. Elektri masinate mahkimine kui ka igasuguste aparateid parandam. ja valmistamine

ELEKTROTEHNIKA ÄRI JA TÖÖSTUS

V. ENGEL

TALLINN, PIKK t. 39. Tel. 444-53

Eestis valmistatud kaubaveo-jalgratas

F-ma „EDDA“ on kodumaal valmistatud ja lasknud müügile 3-rattalised veoalgrattad, missugused Eesti põllumajanduse näitusel krooniti auhinnaga. Uudsed jalgrattad, millistest üks on naha ülalloodud pildil, suudavad kanda kuni 100 kg koormatist ja nendel edasiliikumine pole kuigi palju raskem kui tavalisel jalgrattal. Eriti sobivad on nad kerge kauba kiireks laialiveoks. On ka jalgrattad müügil.

Siin kirjeldatud veoalgrataste ainumüügikoht

A. ÖÖPIK'u RAADIO- ja JALGRATTAÄRIS

TALLINN, PÄRNU MNT. 6 (Urla maja passaažis) TELEFON 480-97.

Kongressi resolutsioonid:

Läbirääkimiste lõppedes võeti vastu resolutsioonid. Resolutsioonide vastuvõtmine sündis täielises üksmeeles.

Kodanike põhiõigused.

Majanduselu vajab kindlat ja püsivat riigikorda. See kord on meile loodud põhiseaduses kindlaksmääratud normidega.

Majanduslike jõudude ja ettevõtete väljarendamine on eeskätt kodanike eneste ülesandeid ja kohuseid, kuna riigi korraldajaks käsi on vaid seks, et nende jõudude koostööd soodustada ja reguleerida.

Erakaubanduse osatähtsus.

Tänapäeva arenenud ja tööjaotuslikus ühiskonnas on kaubandus produktiivne ning tarvilik majandusala, mille osatähtsus rahvamajanduses on pidevalt tõusmas.

Kaupmeeskond Eestis, olles teadlik oma vastutusriikkaist ülesandest, on püüdnud ja ka suutnud teostada temal lasuvaid ülesandeid igati ajakohaselt ning tarbijaskonna nõudeid rahuldavas ulatuses.

Kaupmeeste sotsiaalkindlustus.

Vaatamata kõigile raskustele, mis ühenduses on kaupmeeste sotsiaalkindlustuse teostamisega, tuleb siiski eeltõid jätkata selleks, et seda kindlustust maksuma panna.

Kaubandusliku kutseoskuse korraldamine.

Kutseoskuse levitamine nii kaubanduslike ettevõtete juhtide, omanike kui ka ettevõtete personaali keskel on vajaline ja kõigiti soovitatav.

Majandusliku kutseoskuse seaduse täies ulatuses kehtima hakates on tarviline, et sellele järgneksid korraldused, mille järele uute kaubanduslike ettevõtete juhtimine on võimalik kodanikel, kes omavad vastava kutsehariduse.

Kaupmeeste organiseerumine kaubandusalade järgi.

Üksikute kaubandusalade edendamise ja nende huvide kaitse otstarbekamaks vormiks on vastavate huvigruppide organiseerimine äri erialade järgi üleriiklikus ulatuses.

Selline organiseerumine võib sündida tulemusi andvalt ainult süsteemikindlalt ja suuremate äri erialade järgi teostatuna. Organiseerumine territoriaal-põhimõttel kaupmeeskonna üld- kui ka kohalike huvide kaitseks on õigustatud ja peab kestma edasi.

Organiseerumise juures jääb püsima põhimõte, et kõik kaupmeeskonna organisatsioonid koonduksid ühise keskorganisatsiooni ümber.

Kindlad hinnad ja kaubanduse vahekord tööstusega.

Kaupade müük peab sündima kindlate hindadega. Nende hindade aluseks peavad olema üldtunnustatud põhimõtteil koostatud ja majanduslikult õigustatud kalkulatsioonid.

Kaupmeeskonna suurem ja aktiivsem omaalgatus, koos vastava selgitustööga tarbijaskonnas, on parimaks vahendiks kindlate hindadega müügisüsteemi täies ulatuses läbiviimisel.

Kaupade müük kindlate hindadega on suurelt sõltuv tootjate turustamispoliitikast. Tootjate õige müügipoliitika, mis seisab selles, et tootjad ei asu võistlema kaupmeeskonnaga oma toodangu turustamisel, on üheks tähtsamaks eelduseks kindlate hindadega müügisüsteemi läbiviimisel.

Erakaubanduse propageerimine.

Erakaubanduse produktiivsus rahvamajanduse tegurina vajab propageerimist põhjusel, et teatavate ideoloogiliste voolude mõjul suhtutakse mitmesugustes seltskonnakihtides erakaubandusele ja eraalgatusele veel võõriti.

Erakaubanduses peituvat suurt edasiviivat jõudu tuleb arendada. Erakaubandusse investeeritud rahvuslikku kapitali tuleb säilitada ja rakendada uute väärtuste loomisele.

Avaliku arvamise poolehoidev suhtumine eraettevõtlikkusele ei ole mitte ainult üksiku eraettevõtja huvides, vaid loob ühiskonnas üldise töökuse ja edasipüüdlikkuse mentaliteedi ning arendab isiklikku vastutustunnet, mis on olulisimaid eeldusi meie rahvamajanduse arenguks.

Maksustamise küsimus.

Meie rahvamajanduse loomuliku arenemise üldhuvides kaubandusliku tegevuse alal on vajalik maksuma panna ühtlane alus kõigi äriliste ettevõtete maksustamisele, kusjuures maksustamise aluseks oleksid ettevõtete käibed.

Praegused keskmised puhaskasu-%-de normid tuleks võtta põhjalikule revideerimisele ja luua olukord, et maksumäärad oleksid vastavad kaupmeeskonna kandejõule, kusjuures kasu-% normide koostamisel tuleb võtta arvesse kohalikud eritingimused.

Üldresolutsioon.

Seitsmes üleriiklik kaupmeeste kongress, ära kuulates kõik ettekantud referaadid ja sõnavõttud, võttis vastu üksikute päevakorrapunktide kohta vastavad erilised resolutsioonid, mille täitmise ta paneb Üleriikliku Kaupmeeste Keskkliidu peale.

Lõpetades oma tööpäeva, kongress tunnistab, et kõikidest tänase kongresi töödest peegeldub Eesti kaupmeeskonna üksmeel ja solidaarsus kutsekondlikke ühishuvisid puutuvate küsimuste arutamisel ja õige arusaamine nende küsimuste lahendamise tähtsusest, kooskõlas rahvuslike ja riiklike üldhuvidega.

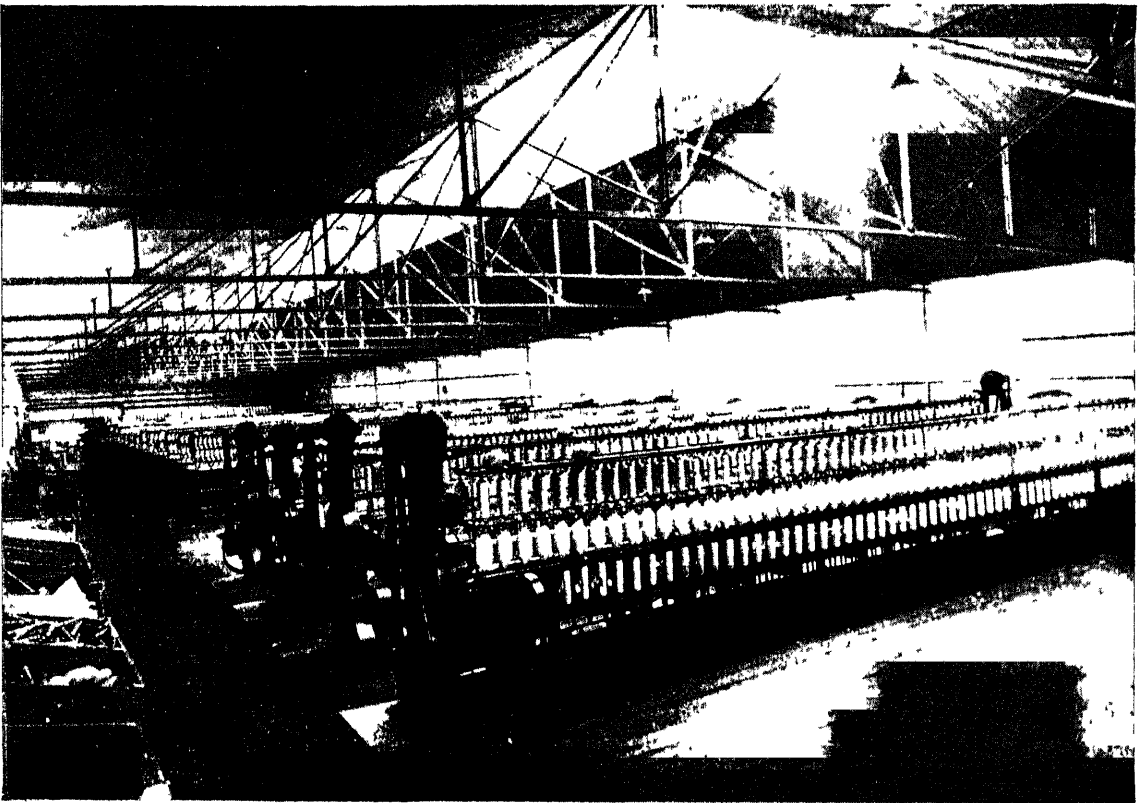
Kongress avaldab soovi, et järgmine üleriiklik kaupmeeste kongress astuks kokku juba lühema aja järele.

7. üleriiklik kaupmeeste kongress lõppes pärast kongressi juhataja H. Simmi tänusõnu hümniga, olles kestnud lühikese lõunavaheajaga kella 10 homm. kuni kella 7 õhtul.

A. S. „Oskar Kilgas“ juubel

Eesti Vabariigi algpäevise, kui meil levis suurtööstuste avamise ajajärk — „Gründertum“ —, kuulub ka A/S. „Oskar Kilgas“ vabriku asu-

A/S. „Oskar Kilgas“ vabrikut võib õigusega nimetada kogu selle mitmekesise ala pioneeriks, mida on silmkuudumine. Tema poolt on too-

Ketrusmasinate saal.

tamise algus. Vabriku asutamise eesmärgiks oli kodumaa tarvitajate varustamine tarbekaupadega.

Paljud neist algatusist varisesid kokku, osa neist suri juba sündides. A/S. „Oskar Kilgas“ vabrik, saades alguse väikesest rakukestest, on 15 aasta jooksul välja arenenud suureks tehaseks ja võis neil päevil tagasi vaadata oma 15-aastasele edukale tegevusele.

dud Eestisse esimesed trikoo-, pitsi- ja sukamasinad, mis juba tema juures kujunesid suurtööstuseks, tekitades selle kõrval, osalt temast äratust ning mõnelgi korral tehnilist tööjõudu saades, terve rea sääraseid ettevõtteid.

A/S. „Oskar Kilgas“ vabrik sai alguse 1923. a. ja asutati Oskar Kilgas'e poolt „Trikkoo- ja sukavabriku“ nimetuse all isikliku ettevõtteks.

Vabrik asus alguses S.-Karja tän. nr. 21 ja temas leidis tööd umbes 33 töölisi. Õppinud töölisi ei olnud, juhid olid välismaalased ning saadused olid alguses võrdlemisi puudulikud. 1925. a. asus tööstust isiklikult juhtima Oskar Kilgas, asendades välismaalasest juhi, täiendades masinate komplekti uute, modernsemate, masinatega ja suurendades 1926. a. vabrikut uue pitsiosakonnaga. Ühtlasi laiendas ta ruume Prii tän. nr. 3 majas, kuhu vahepeal tööstus oli üle kolunud. Sellest ajast algab vabriku kiire tõus. Iga aastaga suureneb ja mitmekesisitub ta masinate park ja sellele vastavalt laieneb artiklite hulk, kvaliteet ja assortiment.

1928. a. jäid Prii tän. ruumid suurekspainud ettevõttele kitsaks ja üüriti suured tööstusruumid „Volta“ vabrikult, Volta tän. nr. 3, kuhu vabrik üle kolis.

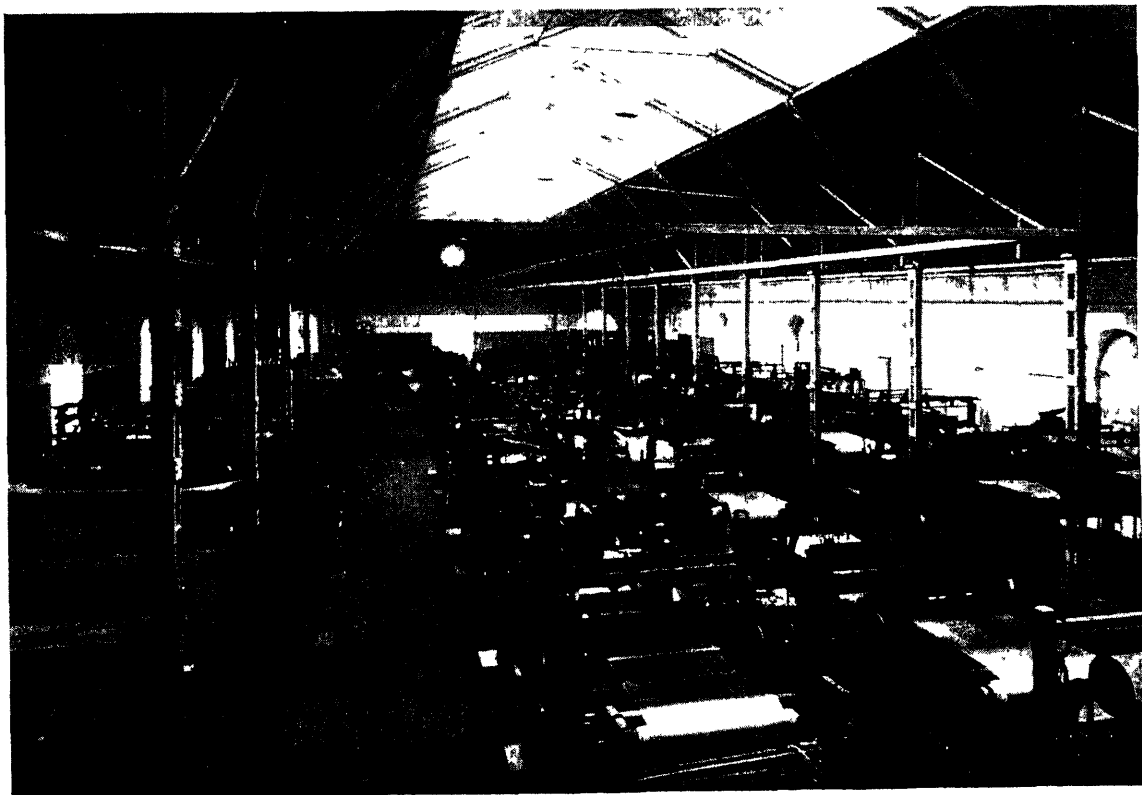
Vabriku saaduste suure leviku ja osaliselt ka tekkinud konkurentsi tõttu tuli vabrikut alatiselt suurendada ja moderniseerida, mis vajab suuri ressursse. Selleks aktsioneeriti Oskar Kilgas'e isiklik ettevõtte 1929. a. aktsiaseltsiks nime all „Triko-, pitsi- ja sukavabrik Oskar Kilgas“, Tallinnas. Peaaktsionääriks,

juhatakse esimeheks ja asjaajajaks-direktoriks jäi Oskar Kilgas. See eriline seisukord, et viimane jäi aktsiate enamuse valdajaks, on taganud aktsiaseltsile teatava kindluse ja soliiduse, mis võimaldas ettevõttele rahuliku edaspidise arenemise puht Eesti rahvuslikuks tööstuseks.

1929. aastal täiendati vabrikut villaste ja siidriiete kudumise ja kootud ning punutud paelte osakonnaga. Aasta hiljem muretseti juure cottonsuka-masinad ning rajati oma värvimise, trükkimise ja apreteerimise osakond.

12-aastase tegevuse järele, s. o. 1935. a. sai A/S. „Oskar Kilgas“ vabrik majandusministrilt loa täiendada vabrikut uue puuvilla peenketuse ja kudumise osakonnaga. Ühtlasi lubati Vabariigi Valitsuse poolt omandada Eesti Pangale kuuluvat end. Nobel-Lessneri maa-alalt 33.000-rm pindala ühes 4 kivist korpusega ja jõujaamaga, mis ehitati ümber moodsateks õhurikas-teks tööstusruumideks vastavalt tekstiiltööstusele, kus praegu leiab tööd ligi 700 isikut, töötades seitsmetsajal moodsal tekstiilmasinal.

Võiks veel erilisel rõhutada, et A/S. „Oskar Kilgas“ vabrik on kõige suurem tööstus Eestis, mis on asutatud eraalgatusel ja erakapitaliga

Kudumistelgede saal.

Pitsimasinate saal.

eestlase poolt vabariigi kestuse ajal ning mis väsimatu ulespoole rühkimise tõttu on jõudnud suurimate tekstiilvabrikute ritta.

Viimasel ajal on vabrikut ta uutes ruumides külastanud nii ekskursioonidena kui ka gruppidega meie tähtsamad majandus- ja kaubanduselu tegelased, eesotsas härra majandusministri ja Vabrik on saanud suure lugupidamise ja tähelepanu osaliseks eriti oma õhurikaste ja otstarbekohaste ruumide ning moodsate masinate tõttu. Samuti on ehitatud värvimise, pleekimise ja viimistlemise osakond ja seda on sisustatud tehniliselt täielikult vastavalt nüüdisaja suurenenud nõudele.

Sellane ajakohane tööstus on võimeline varustama kodumaa turgu väga mitmekesiste kvaliteetsete tarbe- ja moekaubadega ning kaasas käima muutliku ja alati vahelduva moega.

9. skp. pühitses A/S. „Oskar Kilgas“ vabrik oma 15-aastast kestust ning ühtlasi uutesse tööstusruumidesse asumist, mis puhul korraldati aktus ühes uute ruumide õnnistamisega. Aktusele järgnes õhtul tööstuspere omavaheline koosviibimine, millest oli palutud osa võtma ka külalisi valitsuse, seltskondlike organisatsioonide, äri- ja tööstusringkonnist.

Soovime omalt poolt juubilarile rohkesti õnne ja edu tulevikuski.

Maksustamise küsimusi

Riigikohtu administratiiv-osakonna toimetis nr. 318-II — 1937. a.

Eesti Vabariigi nimel Riigikohus arutas 1937. aasta detsembrikuu 14. päeval Maksudevalitsuse direktori kaebust Maksupeakomitee otsuse peale

7./28. aprillist 1937. a. H.K. tempelmaksu ja trahvi asjas.

Riigikohtule antud kaebuses Maksudevalitsuse direktor seletab järgnevat: Vigastatud Sõjameeste Ühingu Tallinna osakonna ja H. K. vahel

Sellega teatame oma lugupeetud klientuurile, et

K-m. **TEMPO**

asub nüüd

Pärnu mnt. 19. Kõnetr. 471-13

KAUBANDUSKONTOR JA KEEMIA TEHNILINE LABORATOORIUM

«**CALIDA**»

F. LUEDER

SUUR AMEERIKA T. 19-A. TELEFON 442-98

Valmistab seepe igasugus. otstarbeks ja müüb auto-, mootori- ja vaseliin-õlisid

**Antiquitäten- und
Kunsthandlung**

August Pastarus

TALLINN, EESTI, Vana Posti 7

Tel. 445-56

Möbel, Gemälde, Gravüren, Kronleuchter, Kandelaber, Bras, Bronze-, Porzellan und Kristallsachen, orientalische Teppiche, Uhren, Heiligenbilder (Ikonen), antike Silber- und Goldsachen, Damenschmuck ect.

Lai t. 46. Telefon 474-33.

Büroo avatud:

9—15 ja 17—18, pühapäev 12—13.

Igasuguste hoonete ehitus, remont ja lammutamine. Teede, kanalisatsiooni- drenaaz- ja kodukaunistamistööd.

Eelarved, plaanid ja nõuanne.

Tööde headus garanteeritud.

Liikmeks astumise sooviavalduste vastuvõtmine on bürootundidel. Töö piirkond on üle riigi.

sõlmitud klubi ja alkoholiga einelaua rendileping kahe aasta peale, 1. jaanuarist 1932. a. kuni 1. jaanuarini 1934. a., ja selle lepingu täiendav leping, mida lepinguosalisel isel nimetavat teenistuslepinguiks. Kuna need lepingud olnud tempelmaksustamata, siis maksuinspektor, otsustega 10. VI 1936. a. ja 10. XII 1936. a., nõudnud H. K.-lt 362 kr. 35 s. tempelmaksu ja 1816 kr. 75 s. tempelmaksutrahvi ning Vigastatud Sõjameeste Ühingu 1816 kr. 75 s. tempelmaksutrahvi, ühingu maksujõuetusel trahvi aga nõuda ühingu Tallinna osakonna juhatuse liikmeilt solidaarselt. Maksuinspektor arvutanud tempelmaksu 1%-määral lepingu summast tariifi nr. 55 p. A järgi ja 1 kr. suuruses täiendava lepingu pealt ning trahvi — 5% määral lepingu summast ja 10 kr. täiendava lepingu pealt.

Maksupeakomitee oma otsusega 7./28. aprillist 1937. a. vähendanud aga H. K.-lt nõutava tempelmaksu summa kr. 29.50-ni ja trahvisumma kr. 295.—ni järgnevatil kaalutusil: sisuliselt on siin tegemist rendilepinguga, kusjuures rendiobjektiks on alkoholsete jookidega kauplemise õigus. Et siin oleks tegemist kinnisvara rendilepinguga, seda asjaoludest ei nähtu. Vastupidi, lepingu andmeil K. saab ühingu õiguse pidada ühingu nimel restorani, mille eest ta maksab viimasele teatud kindla tasu. Kõik restoranipidamisega ühenduses olevad kulud kannab K. Et restoranipidamise õigus loetakse vallasvaraks, siis tempelmaksu käesoleva lepingu järgi tuleb määrata Temp. sead. tariifi nr. 55 p. b järgi, kusjuures arvesse tuleb ainult üüriväärtuse hind, aga mitte lisakohustused. Üüriväärtuse hinnaks tuleb lugeda kr. 5700, millest 0,5% tempelmaksu on kr. 29.50. See Maksupeakomitee otsus ei olevat kooskõlas seadusega. Lepingu järgi K. ei saavat mitte ainult alkoholsete jookidega kauplemise õigust, vaid ta saavat ka klubi ja einelaua ruumid oma kasutamise. Seepärast olevat tegemist kinnisvara rendilepinguga, kusjuures ruumide ja alkoholsete jookide müügi õiguse rendi kohta olevat kokku lepitud üldises summas, mispärast Temp. sead. § 10 p. 3 alusel see leping kuuluvat tempelmaksustamisele tariifi nr. 55 p. A järgi. Kuigi võiks järeldada, et ruumide eest H. K. maksab renti ainult niipalju, kuipalju ta lepingu järele on kohustatud maksma majaomaniku kätte rendileandja ühisuse nimele, s. o. kui ruumide rendisummaks võiks tunnistada kr. 7200, siis vähimalt selles osas leping ikkagi kui kinnisvara rendileping kuuluvat tempelmaksustamisele tariifi nr. 55 p. A järgi. Kuid lepingu järgi vallasvara eest maksetav rendisumma ei olevat eraldatud

kinnisvara eest maksetavast rendisummast, mis pärast jäävat ikkagi püsima Temp. sead. § 10 p. 3 nõudmine, et leping tuleb terves ulatuses maksustada kinnisvara rendilepinguna tar. nr. 55 p. A järgi. Maksupeakomitee võtnud tempelmaksu arvutamise aluseks ainult kr. 5700, mis rentnik on kohustatud maksma otse rendileandjale, kuid jätnud arvesse võtmata teised summad, mis rentnik on kohustatud tasuma rendileandja nimelt kolmandaile isikuile, missugused summad tegevat kokku kr. 28.038,47. Summad kr. 5700 ja kr. 28.038,47 kokku moodustavat kogu rendisumma. Ka sel juhul, kui leping kuuluks tempelmaksustamisele tar. nr. 55 p. B järgi ja kr. 28.038,47 lugeda lisatingimuste väärtuseks, ei olevat ikkagi alust selle summa väljajätmiseks tempelmaksu arvutamisel, sest tar. nr. 55 p. B järgi tulevat tempelmaksu arvutada 0,5% määral üüri- või rendisummast ja see p. B ei sisaldavat eeskirja, mis ütleks, et üüri- või rendisummat suurendav lisatingimuste väärtus tuleks tempelmaksu arvutamisel rendisummast välja jätta. Nõnda määrates tempelmaksu ja trahvi tar. nr. 55 p. B all ettenähtud määral ja ainult kr. 5700 summast Maksupeakomitee olevat rikkunud Temp. sead. § 10 p. 3, § 19 ja tariifi nr. 55 p. p. A ja B eeskirju. Sellepärast palub ta tühistada Maksupeakomitee otsuse ja asja saata Maksupeakomiteele uueks otsustamiseks.

Asja arutanud ja prokuröri arvamise kuulunud, Riigikohus leiab: Vaadeldes ja hinnates käesolevas asjas kõne all olevat lepingut jõuab Riigikohus, samuti kui Maksupeakomitee, otsusele, et kõne all olev leping on sisuliselt vallasvara rendileping, mitte aga kinnisvara üüri- või rendileping, sest puuduvad andmed, et H. K. oleks astunud vahelkorda kinnisvaraomanikuga. Küll ei saa aga Riigikohus ühineda Maksupeakomitee seisukohaga selles osas, millega rendiväärtuse hinnaks on arvatud ainult 5700 kr. Lepingust nähtub, et H. K. on võtnud enda peale ka kohustuse maksa ühingu juhatuse nimel majaomanikule kogu ruumide üüri. See ruumide üüri väärtus, mille tasumise kohustuse H. K. on enda peale võtnud, tuleb arvata rendiväärtuse hinna hulka. Mis puutub aga igasugustesse maksudesse, mis rentnik on kohustatud maksma riigile ja omavalitsusele, siis nende maksude summast ei saa arvata rendisumma hulka.

Eeltoodud põhjendusil Riigikohus otsustas Maksupeakomitee otsuse 7./28. aprillist 1937. a. tühistada ja asja saata Maksupeakomiteele uueks otsustamiseks.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Kaubandus-tööstuskoja tegelaste esinemised.

Aasta esimestel kuudel on Kaubandus-tööstuskoja tegelased ja vastavad ametnikud kohapealsete kaupmeeste ja töösturite organisatsioonide sellekohasel kutsel võtnud osa paljudest organisatsioonide pea- ja ettekande-koosolekuid ja on esinenud seal terve rea ettekannetega.

Nõunik R. Berendsen on kõnelnud kaupmeeskonna päevaküsimustest Narvas, Valgas ja veel mõnes vähemas kohas, nõunik A. Mändvere Tartus, Pärnus, Nõmmel ja korduvalt muudugi Tallinnas, nõunik P. Huik on esinenud ettekannetega tööstusse puutuvais küsimusis Tartus ja Tallinnas, sekretärid A. Lahe ja E. Pung korduvalt Tallinnas, edasi Tartus ja Pärnus.

Omakultuuri-nädala puhul Viljandi linnavalituse ja Kaubandus-tööstuskoja Viljandi esinduse poolt ühiselt korraldatud ettekande-koosolekul märtsikuu viimasel päeval esinesid ettekannetega nõunik R. Berendsen, kes hoogsas kõnes käsitles Eesti majanduse arengut iseseisvuse aja kestes, kuna sekretär A. Lahe oma läbimõeldud ettekandes andis huvitava pildi algatusvõimelisest Eesti kaupmehest ja töösturist.

Samuti on koja tegelased J. Puhk, M. Pung, R. Berendsen, A. Mändvere, E. Pung ja A. Lahe esinenud referaatidega ÜKSK poolt kokkukutsutud kaupmeeste 7. üleriiklikul kongressil.

Lihvpaberi tolli tõstmine päevakorral.

Ajalehtedest käis läbi teade, et firma „Roberran“ on esinenud soovivaldusega välismaalt siseseveetava lihvpaberi tolli tõstmiseks, et kindlustada suuremat minekut kodumaal valmistatud lihvpaberile siseturul.

Seni on lihvpaberit välismaalt sisse veetud:

1935. a.	29.264 kg	Kr. 27.375.—
1936. a.	27.263 „	„ 26.744.—
1937. a.	30.869 „	„ 36.918.—

Lihvpaberit veetakse sisse lehtedes ja suurtes rullides. Viimast sorti tarvitavad peamiselt vineeritööstused vineeri lihvimiseks sellekohaste masinate abil.

Olgu tähendatud, et kodumaa lihvpaberi valmistamiseks tarvisminevad ained, nagu paber, räni ja muu kattematerjal, tuuakse osaliselt sisse välismaalt.

Ettevõtted, kes kasutavad lihvpaberit rullides, on esinenud palvega, et tollitõstmine, kui

see peaks tunnustatama vajaliseks, puudutaks vaid lihvpaberit, mis tuuakse välismaalt lehtedes, mitte aga rullides, kuna kardetakse ühenduses tollitõstmisega kodumaal valmistatava lihvpaberi hinna tõusu.

Uus sadamakomme registreeritud.

Kaubandus-tööstuskoja juhatuse koosolekul 4. märtsil s. a. kiideti heaks ning registreeriti alljärgnev kord talasitööde kohta tükkklaudungi laadimisel liinilaevadesse:

„Laevade laadimise juures talasitöö teeb laeva või laeva adressaadi poolt võetud stevidor.

Juhul, kui samal kaubasaatjal on korruga laadida ühtlast kaupa umbes 50 tonni ühte laeva luuki, mis kestab umbes pool päeva, on tal õigus eeltoodud talasitööd ära teha ka ise või oma stevidoriga.

Talasitöö all tuleb mõista talasi ehitamist kaupade asetamiseks, samuti ka nende asetamist stroppidesse talasil.“

Muudatusi ja täiendusi seadustes importkaubanduse ja välisfirmade esindajate kohta Lätis.

Läti seadusi välisfirmade esindajate kohta on muudetud selles mõttes, et välismaa firmade esindajaiks võivad olla ainult kaupmehed ja et ühel kaupmehel on lubatud võtta endale mitme välismaa firma esindusi ainult nende kaupade alal, mis on üksteisele lähedased.

Esinduse õiguse saamiseks tuleb esindajal võtta Kaubandus-tööstusdepartemangu luba.

Korraldusi suu- ja sõrataudi sissetoomise ärahoidmiseks.

„Riigi Teataja“ nr. 26 s. a. art. 215 avaldatud „Määrus suu- ja sõrataudi sissetoomise ärahoidmiseks“ nõuab, et tööliste riietus mõningate kaupade maha-, peale- või ümberlaadimisel desinfitseeritaks. Selleks on vajaline, et töölisel, kes töötavad Tallinna sadama sillal ja tolliladudes, oleksid varustatud:

1) nahkade tõstmise juures nahkpõllega, -käisega ja -säärikutega;

2) õlgede, aganate ja heintega sissepakitud kaupade tööde juures tolmukindla tööülikonnaga.

Põlled, käised, säärivid ja tööülikonnad kuuluvad pärast töö lõpetamist desinfitseerimisele.

Kulud tähendatud riietuse muretsemiseks ja desinfitseerimiseks tuleb veterinaarosakonna arvates panna vastavate kaupade arvele.

Rahulikule ja ülesehitavale tööle ehituse alal

Igasugused mõrkused ja väärnähted ilmnevad tegeliku elu ja läbielamuste najal. Vead pole hulkamõistetavad, kui need on tekkinud arnemise ajajärgul. Nii on lugu praegu meie tähtsama rahvamajanduse haruga, nimelt ehituste juures.

Oleme jõudnud oma riigi elus nii-ütelda ühte „palavikulisse“ ajajärku. Olgu see vaesem, vähesse rahaga, või rikkam, kes muud ei ihka kui ehitada majja, kas üksinda või ühiselt, mis on üks tervitatavamaist nähteist. Pannakse nii mõnigi kord oma vaevaga kogutud sendid mängu, aga kas mõeldakse selle ostarbekusele?

Ehitustehnika on laialdane ala. Ehitusobjekti teostamisel peab olema mitme erialalise teadmiseega isikuid, olgu need juhtivad jõud või töölised. Enamik majaanikke on sel alal vähesete teadmistega ja nad rajavad oma tegevuse suurele usaldusele. Halb ja odav tööde teostaja võib seda usaldust kurjasti tarvitada.

Ehituste teostamine ja kauplemine on moodi läinud nimelt mahapakumise tähe all. Kui tööpaikkuja on chituse välja annud pakutavaist kõige odavama tasu eest, siis isegi uhkustatakse, et on „osatud“ hästi kaubelda. Päevaselge, et säärane olukord loob tahes-tahtmata endaga kaasa pärastisi kahjusid, õigemini, raha on maha visatud.

Inglane ütlob, et tema on veel nii vaene, et ta ei tarvita odavat kaupa. Ka meie majaanid peaksid võtma oma lipukirjaks ehituste ja remontide teostamisel — mis odav, see mäda.

Ehituste alal jätkub tegevust kõigile. Majaanid ei tohi arvestada võistlevate töötajatega, sest lõpuks jääb ikkagi kannatajaks pooleks kinnisvaraomanik ise. Ehituste väljaandmisel tuleb kaalutluse aluseks võtta põhimõte — korralik töö ja ajakohane õiglane tasu, mis jääb ehituste alal kinnisvaraomaniku ja riigi jõukuse aluseks.

A. Rohusaar, ehit-tegelane.

Äride register

märtsikuu esimesel poolel (järg).

Muudatusi registreeritud.

16. Karl Hansen'i ees- ja perekonnanimeks „Karla Haring“ ja tema Väinjärve v., Koeru al. asuva talurahvatarvetekaupluse firmaks „K. Haring“.
17. Walter Hasselblatt, Tallinn, Söörensi 2, jätkab äritegevust isikliku agendina juukse-tööstustarvete alal.
18. E. Henningson'i agentuur-komisjoniäri asukohaks on Tallinn, Pikk 36—15 (enne Rüütli 13—8).
19. Julius Jakk'i toiduainetekaupluse asukohaks on Tartu, Rani 21 (enne Suur-Kaar 20).
20. Helene Jakobson avanud Haapsalus, Karja 12, vorstitööstuse, samas registreeritud ka liha- ja vorstikauplus, mõlemad ettevõtteid peab firma all „Helene Jakobson“.
21. Edgar Karu elektro-mehaanikatöökoja asukohaks on Tallinn, Tehnika 2 (enne Kasarmu 6).
22. Artur-Karl Kokkult jätkab ainuisikliku äripidajana ajalehe „Lõuna-Eesti“ väljaandmist Valgas, Vabaduse 5, firma all: Ajaleht „Lõuna-Eesti“ A. Kokkult.
23. A/S. Krediid Pank, Tallinn, Suur-Karja 20, Leopold Steinmann'i prokuura kustunud.
24. Alfred Kubjas'e rätsepatööstuse asukohaks on Valga, Vabaduse 35 (enne Kuperjanovi 5).
25. Tallinna Viilitööstus Ed. Kullengo ja Ko., Tallinn, Niguliste 14, leping muudetud, täisosanikud Richard Jaanus, Oskar Lubi ja Arvo Mägisto täisühingust lahkunud, täisosanikuna juure tulnud Edmund Viisileht, ühingu osa-

- kapitaliks Kr. 3.000.— ning firmaks: „Tallinna Viilitööstus E. Kullengo ja E. Viisileht“.
26. Alide Kuuskmann'i perekonnanimeks on „Kuuskma“ ning tema Tallinnas, Paldiski mnt. 20 (enne Tarabella 14) asuva toiduainetekaupluse firmaks „Alide Kuuskma“.
  27. Villem Künnap lõpetanud toiduainetekaupluse Krüüdneri v. ja avanud Sindi al., Pärnu mnt. 71, pudukaupluse.
  28. Roman Landesen'i agentuuräri asukohaks on Tallinn, Vene 11—6 (enne Kaarli pst. 9—3).
  29. Osäühisus Lebecki, Pabstel ja Ko., Tallinn, S.-Tartu mnt. 30, ettevõtte ärialaks on parketi-, puitvilla-, suusa-, suusatarvete- ja tinaplommidetööstus. Juhatuses lahkunud Ida Pabstel ja Aleksander Rosenberg, juhatusse liikmeks valitud Agnes Künnapu.
  30. A. Levin, Tärpentiini- ja tõrvatööstused „Estoterpen“, Vana-Kuuste vallas asunud tööstus üle viidud Mooste valda ja Pala vallas avatud teine tärpentiini- ja männitõrvatööstus.
  31. Pärnu Linatööstuse A/S, Pärnu, Rääma 38, põhikiri muudetud.
  32. Aktsiaselts Mey ja Landesen, Tallinn, Viru 9, surma läbi lahkunud juhatusse liige Georg Sommer, tema asemele astunud Georg Pfaff.
  33. Kurt Mill avanud oma nimel Tallinnas, Pärnu mnt. 36, foto- ja manufaktuuräri ning peab edasi samas asuvat fototehnilist laboratooriumi, mõlemad ettevõtteid ühise firma all „Manufaktuur- ja fotoäri „MIKI“ K. Mill“.

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Osaühisuse

juhatusel on au osanikke põhikirja § 19 põhjal paluda neljapäeval, 12. mail 1938. a., kell 12 juhatuses ruumes Tallinnas, Pikk t. nr. 68, peetavale

korralisele peakoosolekule.

Päevakord:

1. 1937. a. aruande ja bilansi läbivaatamine ja kinnitamine.
2. 1938. a. kulude eelarve kinnitamine.
3. Põhikirja muutmine.
4. Valimised põhikirja kohaselt.
5. Kinnisvarade ostmine, müümine, koormamine ja renditamine.
6. Jooksvad asjad.

Prantsuse cognac PRUNIER

Hinnakiri.

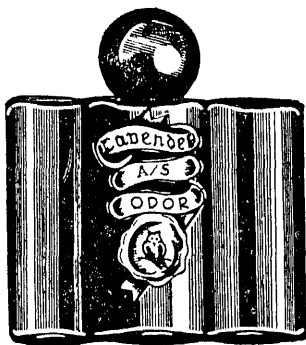
	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$
* * *	12.—	6.50	3.65
V. O.	13.—	7.—	4.—
Reserwe	14.—	7.50	4.25
Hostellerie	14.—	7.50	
Old Reserwe	18.—		
Kristall Karaffe	25.—	16.—	

Müügikohad Tallinnas:

- A. Kampus, Vene 1, tel. 435-04
 K.-m. „Delikatess“, Pärnu mnt. 16.
 Ed. Hansen, Harju 25.
 V. Troon, Kullasepa 1.
 J. Krupmann, Harju 46.

34. Olga Multer lõpetanud Tartus, Kuperjanovi 7, pagari- ja kondiitriäri ning avanud Tartus, Fortuna 1, vanakraamikaupluse.
35. Aleksander Mäekask avanud Tallinnas, Laadaplats 203-a, jalanõudekaupluse, teist kauplust, Laadaplats 214, peab edasi.
36. Johann Mättik'u masinaehitustööstuse asukohaks on Pärnu, Enno 8-a (enne Pikk 11).
37. Herta Mühlmann avanud Pärnus, Malmö 7, puu- ja rauatööstuse, samas asuvad ehitusmaterjali- ja vanarauakauplust peab edasi.
38. August Narusbek'i perekonnanimeks on „Jalandi“ ning tema Tartus, Kalaturu 5 asuva vanakraamikaupluse firmaks „August Jalandi“.
39. Rudolf Nurmsalu lõpetanud puuhoovi Tallinnas, Sireli 2, puuhoovi Paldiski mnt. 25 peab edasi.
40. Jakob Nõmberg jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Lennuki 27, lihakaupluse.
41. Alma Pabut jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Liivalaia 56, kivitööstuse.
42. Voldemar Pani saapapealsetetööstuse asukohaks on Tallinn, Lai 5 (enne Vana-Posti 5).
43. Jaan Pantaloni perekonnanimeks on „Paire“ ning tema Petseris, Kaubarida 12 asuva jalanõudeäri firmaks „Jaan Paire“.
44. Eesti Kinnitus-aktsiaselts „Polaris“, Tallinn, Vana-Viru 12, põhikiri muudetud, aktsiaseltsi uueks nimeks on „Eesti Kindlustus-aktsiaselts Polaris“.
45. Katariina Puusepp lõpetanud toiduainete-
 kaupluse Tartus, Riia 50 (end. asuk. Valga, Kesk 22) ja avanud maiustusteäri Tartus, Võidu 17.
46. Osäühing Raadio-Elektrotehnika Tehas (RET), Tallinn, Reimani 9, põhikiri muudetud, põhikapital suurendatud Kr. 250.000-ni.
47. Akilina Riika toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Falkpargi 18-a (enne Seebi 8).
48. „Kadrioru apteek“ F. H. Røgenhagen, F. Kestner ja B. Grewing'i pärija, Tallinn, Narva mnt. 64, täisühingu leping muudetud, täisosanik Eugenia Grewing lahkunud, täisosanikuna juure tulnud Erich Bursy. Firma muudetud järgmiseks: „Kadrioru apteek F. H. Røgenhagen, F. Kestner jun. ja E. Bursy“.
49. Jaan Rämäl avanud Palupera v. metsatööstuse ja lõpetanud talurahvatarvete-kaupluse.
50. Kaubanduskontor Eug. Sacharias asukohaks on Tallinn, Pärnu mnt. 8—4 (enne Pärnu mnt. 6).
51. Elisabeth Samm jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 51, söögisaali.
52. Helmi Songisep lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Juurdeveo 14, ja avanud Tallinnas, Juurdeveo 22, toiduainetekaupluse firma all „H. Songisep“.
53. Kaubamaja Oscar Stude, Tallinn, Olevimägi 14, Klaus Weber'i ja Alice Ennoff'i prokuura kustunud. Üksik-prokuura antud Vera

Müügil

Lavendel

eau de cologne

ja leised moodsad lõhnad

naagu: **Crêpe de chine,**
Cobako,
Casanova,
Soir de Paris

i. n. e.

A/s. ODOOR.

58. Olga Tihane jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Paldiski mnt. 27, juuksetööstuse.
59. Tiks ja Tiirmann, Tartu, Narva 108, toiduainete- ja piimakauplus, täisosaniku Olga Tiirmanni perekonnanimeks on „Tiks“ ning firmaks „Liisa Tiks ja Olga Tiks“.
60. A/S. Tormolen ja Ko., Tallinn, Raekoja plats 17, põhikiri muudetud, põhikapital suurendatud Kr. 100.000-ni.
61. Arnold Tralla, Tallinn, Pärnu mnt. 118, leivatööstuse tegevust jätkab usaldusühing, kus täisosanikuks Arnold Tralla, firma all „Arnold Tralla ja Co.“, ühingu osakapitaliks on Kr. 1.000.—.
62. Liina Tsiigelmanni pudukaupluse asukohaks on Tallinn, Pärnu mnt. 58.
63. Helmi Tui lõpetanud saeveski pidamise Laius-Tähkvere vallas ja avanud Tallinnas, Kaupmehe 28 ja Liiva 37 nurgal lilleäri firma all „Lilleäri LILLIA H. Tui“.
64. Richard Uritam lõpetanud Kaiu vallas jahuveski pidamise, telliskivitööstust Tallinnas, Mulla 8, peab edasi.
65. Valter Uusma lihakaupluse asukohaks on Nõmme, Tähe 11 (enne S.-Pärnu mnt. 172).
66. G. A. de Verdier, firmade esindaja, asukohaks on Tallinn, Hariduse 11—7 (enne Pärnu mnt. 30—8).
67. August Võigas avanud Abja v., Paluoja al., Pärnu mnt. 20, rätsepatööstuse, samas registreeritud mütsi- ja riidekauplus; mõlemaid ettevõtteid peab firma all „A. Võigas“.

Firma tegevuse lõpetamine
registreeritud:

1. Eugen Brilliantov, Nõva v., Peraküla, puuliistutööstus.
  2. Liidia Jaeger, Tartu, Meltsiveski 82, toiduainete- ja piimakauplus.
  3. A. Jalak, Haanja v., Uue-Saaluse as., talurahvatarvetekauplus, ärip. Aleksei Jalak.
  4. Ernst Kadak, Pärnu, Riia 85, liha- ja vorstikauplus.
  5. Aug. Kalde, Tallinn, Vana-Viru 13, jalgrattatööstus.
  6. Paul Keller, Tartu, Rüütli 4, toiduainete-kauplus.
  7. Otto Kepmann, Tallinn, Juurdeveo 22, toiduainete-kauplus.
- Sachsendahl'ile Tartu osakonna nimel ja Wolfgang Goebel'ile Tartu ja Valga osakonna nimel.
54. Otto Suharov jätkab äritegevust, avades Rapla v., Kaarepera k., segakaupluse.
  55. Kristjan Taali perekonnanimeks „Tali“ ja tema Uue-Antsla vallas asuva koloniaalkaupluse firmaks „Kristjan Tali“.
  56. A/S. Telliskivi Tehased, Tallinn, Sakala 36, põhikiri muudetud, põhikapital suurendatud Kr. 1.250.000-ni.
  57. Oskar Temmeri toiduainete-kaupluse asukohaks on Tartu, Võru 57 (enne Herne 55).

E. A. K. Ü. ERAHAIGLA

Narva mnt. 6-a, telefon 428-80.

VESIRAVILA

Avatud kella 9-11 ja 4-7.

Ravitakse närvinõrkust, unepuudust, närvivalusid, migreeni, närvipõletikke, neuroose, lihaste-, liigendite- ja luuhaigusi, liigrasvumist, impotentsi, verevaesust, kroonilist bronhiiti, kõrgendatud vererõhumist, arterioskleroosi, südamehaigusi, kroonilist kõhukinnisust, neeru-, põie- ja naistehaigusi. Pämi-, söehappe-, merisoola-, männiekstrakti-, kodumaa tervismuda-, raba-, vahu- ja neljaraku-vannid.

Charcot-, mantel-, schoti- ja auroduschid. Istevann, valguskapp, aurukapp ja diatermia tervismudaga.

Arsti kõnetunnid kella 10-11 ja 1/2 7-7.

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE

31. märtsil 1938. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara:		1. Põhikapital	5.000.000.—
kuld: rahas ja kangides	34.221.840.09	2. Tagavarakapital	1 080.455.23
välisraha	17.271.066.29	3. Jooksvad kohustused:	
2. Vahetusraha	1 477.915.58	a) pangatähed liikvel	50.528.467.—
3. Sisevekslid:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9.351.849.26	valitsuse	19.886.625.68
põllumajandusl.	1.925.843.71	pankade	12.917.745.43
metsatööstusl.	67.128.36	teised	2.723.632.11
4. Laenud:		4. Muud passivad	15.111.138.09
valitsusele	—		
teistele *)	13.747.371.44		
5. Kinnis- ja vallasvara	3.426.891.80		
6. Muud aktivad	25.758.157.01		
	<u>107.248.063.54</u>		<u>107.248.063.54</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: 59,84⁰/₀.

*, Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 929.056.38

JUHATUS

Toiduainete turg

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 100/—106/-
Daani	„ 105/-
Hollandi	„ 102/-
Eesti	„ 97/-
Rootsi	„ 102/-
Poola	„ 97/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg.

Northern Manitoba	sh. 53/6
Rosario Santa Fe	„ 36/7 ¹ / ₂

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 20/6
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „ 10/3**Kaerad**, „ „ „ „ = 50 kg „ 8/6**Linad**, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 74/-
Tows Soviet	„ 77/-

Manchester.

Või.

Eesti	sh. 119/— 121/-
Läti	„ 119/— 121/-
Soome	„ 120/— 122/-
Rootsi	„ 120/— 122/-

Daani	sh. 123/- — 126/-
Us-Meremaa, finest	„ 123/-
„ „ first	„ 120/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba I, cif 100 kg eest term. \$ 5.80	
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. „ 6.22	

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. 178/-
„ „ Amsterdamis	„ 176/-

Suhkur, cwt.

toores	sh. —
Belgia	„ 6/6
Tšehhi	„ 6/3
Poola	„ 6/-
Holland	„ 6/9

Riis, Burmah II. Rmk. 10.50**Või**, Berliinis,

Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Feine Molkereibutter	„ —
Molkereibutter	„ —
Landbutter	„ —
Kochbutter	„ —

Välisbörsid

	L O N D O N										
	30. III	31. III	1. IV	2. IV	4. IV	5. IV	6. IV	7. IV	8. IV	9. IV	11. IV
Frank . . .	163.18	161.93	161.81	161.68	160.68	160.31	160.81	161.93	162.50	161.12	160.18
Dollar . . .	4.9678	4.9643	4.9643	4.9643	4.9659	4.9662	4.9628	4.9637	4.9625	4.9634	4.9678
Rootsi kr. . .	19.401	19.405	19.403	19.402	19.405	19.403	19.403	19.403	19.403	19.403	19.403
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900
Saksa mrk. . .	12.375	12.365	12.365	12.367	12.371	12.372	12.371	12.372	12.367	12.368	12.370
Soome mrk. . .	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18	226.18
Floriin . . .	8.9693	8.96	8.9671	8.9668	8.9643	8.9656	8.9668	8.9653	8.9646	8.9628	8.9593
Liira . . .	94.45	94.32	94.35	94.35	94.32	94.37	94.35	94.34	94.32	94.35	94.46
Helveetsia fr. . .	21.662	21.653	21.653	21.647	21.641	21.642	21.648	21.643	21.646	21.646	21.647
Tšehhosl. kr. . .	142.25	142.12	142.18	142.37	142.37	142.37	142.31	142.37	142.37	142.50	142.50
Belga . . .	29.392	29.380	29.402	29.467	29.477	29.512	29.482	29.481	29.477	29.492	29.490
Peseeta . . .	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—	48.—
Silling . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott . . .	26.37	26.34	26.31	26.31	26.28	26.34	26.34	26.31	26.31	26.31	26.31
Pengö . . .	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt . . .	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62	29.62
Tšerv. . .	26.34	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32	26.32
Höbe p. n. . .	18 ³ / ₈	18 ¹³ / ₁₆	19/—	18 ¹³ / ₁₆	18 ⁷ / ₈	19 ¹ / ₈	19/—	19 ¹ / ₈	19/—	18 ³ / ₄	18 ⁷ / ₈
Kuld " " . . .	139 sh. 11 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.
Plaat. " " . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I I N										
	30. III	31. III	1. IV	2. IV	4. IV	5. IV	6. IV	7. IV	8. IV	9. IV	11. IV
Naelsterling . . .	12.390	12.385	12.380	12.380	12.385	12.385	12.385	12.385	12.380	12.380	12.385
Frank . . .	76.—	76.60	76.50	76.70	76.9	74.4	77.1	75.9	75.9	76.60	77.4
Dollar . . .	2.492	2.493	2.493	2.494	2.494	2.493	2.495	2.494	2.494	2.494	2.493
Rootsi kr. . .	63.83	63.81	63.78	63.78	63.81	63.81	63.81	63.81	63.78	63.78	63.81
Daani kr. . .	55.31	55.29	55.27	55.27	55.29	55.29	55.29	55.29	55.27	55.27	55.29
Norra kr. . .	62.26	62.26	62.21	62.21	62.23	62.23	62.23	62.23	62.21	62.21	62.23
Soome mk. . .	54.80	54.80	54.80	54.80	54.80	54.80	54.80	54.80	54.75	54.75	54.8
Floriin . . .	138.12	138.06	138.04	138.04	138.10	138.13	138.10	138.10	138.06	138.06	138.16
Liira . . .	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr. . .	57.18	57.18	57.16	57.17	57.20	57.23	57.19	57.22	57.18	57.18	57.20
Belga . . .	42.12	42.15	42.13	42.02	42.02	41.98	42.03	42.01	42.—	42.—	42.—
Latt . . .	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15	49.15
Eesti kr. . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt . . .	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

12. IV 1938. a.

	Kroonid.		Kroonid
Nisupütül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):		Poolsöre	100 kg. 43.—
„Sampo“	100 kg. 27.—	Söre	„ 43.—
„Kungla“	33.—	Manna	„ 43.—
„Kalev“	37.—	Rukkijahu	100kg. 17.90—19.50
„Eesti parem“	41.—	Rukkipütül	„ 26.00—27.00
„Granular“	38.—	Nisu pehme	27.00—43.00
		Kaerahelbed	32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni pooli koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 13 IV 1938. a.

	Kroonid.		Kroonid.
J. Puhk ja Pojad suurveski:		Raud, latt	100 kg 25.00
Jahud: rukki	100 kg 18.20—19.50	" vits	" 28.00—35.00
" " püül	" 26.00—27.00	Raudplekk	" 34.00—38.—
" " nisu, pehme—sõre	" 27.00—43.00	" tsingitud	" 44.00—48.—
Kaerabelbed (Herkulo)	1 kg —.32	Raudtalad	" 21.50
A/S. Rotermanni teh.		Teras, talla, ree	" 29.—
Jahud: rukki	100 kg 18.50	" vedru	" 32.—
" " püül	" 26.00—27.—	" valu	" —90.—1.—
" " nisu, pehme — sõre	" 27.00—43.—	Inglitina	" 420.—435.—
Nisu	" 20.00—22.50	Seatina	" 45.—50.—
Rukis	" 16.00	Vaskplekk, punane	" 200.—250.—
Kaerad, toidu	" 15.50	" valge	" 180.—210.—
Odrad, toidu	" 18.00—19.00	Tsinkplekk	" 75.—80.—
Herned, toidu, rohelistes	" 26.00	Masinaõli, ...	" 22.—
Riis, Burma II	" 47.00	" Ameerika	" 22.—
Kartulitärklis „Supérieur“	" 25.—	Mootoriõli, Ameerika	" 38.00—60.—
Siirup, kartuli, 42 ^o / ₁₀₀	" 26.00—28.—	Autoõli, Ameerika ja Daani	" 42.00—115.—
Glükoos	" 6.—	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
Margariin, kodumaa, fr. Tallinn	" 75.00—82.50	teõli, tsistern.	1000 kg. 65.00—70.—
Kakao, Hollandi	1 kg 1.80—2.40	Tsilindriõli, Ameerika	100 " 30.00—56.—
" Eesti	" 1.00—2.30	Nafta, Vene	" 14.00—14.50
Kohv, Rio, Santos jne.	" 2.65—3.30	" Ameerika	" 14.00—14.50
" Kesk-Ameerika sordid	" 4.75—5.75	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	" 15.00—16.00
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseillon	" 5.60—6.—	" Ameerika " " " "	" 15.00—16.00
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	" 5.00—5.50	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-	
Sidrunid	kast 25.00	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	—32
Apelsinid	" 25.00—28.—	Auto-bensiin	—32
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg	44.25—44.50	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin, „Estolin“,	
Poola " 43.75—44.—		tsistern. tr. Tall. ühes teedemaks.	—32—34
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	" 2.30—2.50	Bensiin, I s., välisbensiin	kg —.35—0.37
" lahtine, Saksa, fr. Tallinn	" 2.10—2.30	Pesusooda, kodumaa	100 kg 8.50—9.00
" Vene	" 2.10—2.30	Seebikivi	" 29.50—30.50
" Hispaania meresool	" 2.—	Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg	6.00—7.00
Heeringad, Matties "K" vag. viisi tünn	40.—	" tsinkvalge, välism.	" 45.—52.—
" Šoti „Matties“, Isort	" 52.—	" tinavalge, "	" 0.80—0.84
" „Matfulls“	" 53.—	ooker, ...	" 0.14—0.24
Liha, sea, I sort	1 kg 00.76—00.80	Väetisained: Superfosf Ingl. 18/20 ^o / ₁₀₀	100 kg —
Liha, looma I sort	" 00.46—00.58	Superfosfaat Rootsi	" 5.80
Õlikoogid, linaseemne	100 kg 15.00—15.50	" Holl.	" 5.70
Sojatangud	" 16.—	" Vene	" 5.40
Nisukliid	" 12.50	" lahtiselt, fr. piir 100kg	4.80
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg 36.50	Segafosfaat 22/23 ^o / ₁₀₀	" 4.70
Kivisüsi, auru, fr. Tall.	" 28.—	Eesti fosforiit 25/27 ^o / ₁₀₀	" 3.35
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg	50.—	Kaalisool 40 ^o / ₁₀₀	" 11.70
Küteturvas (A/s., „Eesti Turbat.“)	" 10.—	Lubisalpeeter 15 ¹ / ₂ ^o / ₁₀₀	" 14.75
Põlevkivi, netto	" 9.—	Tšüüsalpeeter 16 ^o / ₁₀₀ (terakujul.)	" 15.50
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg 6.70	Lubiammoonisalpeeter 20,5 ^o / ₁₀₀	" 17.00
Raskeõli A. B. C.	" 8.00	Väävelhapuammoonium 20,6 ^o / ₁₀₀	" 15.00
Estobituumen A. B. C. D. E. F.		Nitrofoska (14:14:18 ^o / ₁₀₀)	" 24.50
tünnid br.	" 9.75	Põllukips, jahvat. fr. Irboska	" 2.00
Asfatemulsiioon . . . . ., netto	" 10.25	Tsement,	
" mastiks	" 5.75	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
Katuselakk, vaatides, " br.	" 10.25	paberkestides	5.15
Fenolaat, ..., netto	" 5.25	Kriit, pestud	100 kg 4.15—4.50
Karbolineum „Estokarbolineum“		Kivitorv	" 14.00—24.00
A. B. C. netto	" 8.75—11.75	Puutorv	" 20.—
Raulakk, tünnides, netto	100 kg 16.75	Lubi Tallinna, saatekuluga	1000 33.—
Imbutusõli D, C, netto, tünnides	" 7.75—8.75	" fr. Tamsalu	" 22.—
Maanteeõli	" 7.00	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	" 30.—
Viljapuu-karbolineum, netto	ltr 0.30	" krohvimise, v. Tallinn	" 35.—
Mootorpetrooleum, ...	kg 0.15,5	Sliikaat, I s., fr. vabrik	" 42.00
Mootornafta	" 0.12,5	Tulitikud, originaalkast (5000	
Diiselnafta	" 0.12,5	toosi)	kast 125.—
Putukamürk „Puttox“	" 1.50	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg 2.30—2.60
Raud, sordi	100 kg 22.00	Tallanahk, Ameerika, I s.	" 2.60—2.90

		Kroonid
Linaseemneõli	100 kg	63.00—64.—
Värnits		63.00—64.—
Piirit., puh., eksp. (ekskl.v.) fob. Tall. hl/alk.		33.00—35.—
Paber, rotatsioonid	100 kg	23.20
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	52.00—62.00
" " Mitkal "	"	40.—53.50

13. IV 1938. a. Puuvill, Liverpooli börs.
 American Fully Middling inglisenäela (lbs) eest ingl.
 pennides (d) loko . . . . . 4.83; mai 4.74;
 juuli 4.83; okt. 4.94; det. 4.98.

Lambavill 15. VIII 36. a.		
" I sort	1 kg Kr.	3.55
" II "	" "	2.80
" III "	" "	2.05

Või. — Tendents: kindel. 11. IV 1938. a.
 1. sort 1 kg Kr. 1.60, mis on tuln. sisse 4 — 10. IV 1938. a.

Peekonsigade nädalahinn. Tallinnas 8. IV 1938. a.
 Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.87	0.82		
55,5—59 " }	0.82	0.78	Siseturu	hinnad
72,5—75 " }				
75,5—80 " }	0.78	0.74		

Elussigade hindadeks noteeriti:
 90—120 kg raskused 60 s. eluskaalu kg.
 121—160 " " 65 " " "
 161— " " 60 " " "

Kanamunad. 8. IV 38. Tendents: siseturumun. } rahulik
 eksportmun. }
 1 kg eksportmune fr. kogumispunkt Kr. —.41
 1 " siseturumune Kr. —.58.

Piim. 11. IV 1938. a.
 Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas
 ühe liitri eest:

I valiku rööskpiim lahtistes nõudes		
kauplustele müües	13	s. ltr.
I valiku rööskpiim lahtistes nõudes		
piimatööstustele müües	12	" "
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes		
kauplustele müües	10—11	" "
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes		
piimatööstustele müües	10	" "

Juust. 11. IV 38.
 Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juure-
 maksuta fr. Tallinn Siseturu juust
 Eksportjuust: Šveitsi 135.—
 sort 12 A 112 senti kg. Tilsiti 110.—
 " 12 B 109 " " Hollandi 100.—
 " 11 A 110 " " Backstein 100.—
 " 11 B 107 " " Konserv. 135.—

Lina d. 8. IV 38. Tendents: vaikne.
 Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko
 kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel
 (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi
 lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka
 harimise ja sidumise poolest):

	Petersi- ja	Mujal
	Võrumaal	Eestis
Lina, ristna R	110	108
hoffsdreiband HD	101	99
dreiband D	92	90
ordinäärdreiband OD	83	81
liivi ordinäärdreiband LOD	74	72
takupraak H	65	63

		Kroonid
Takud I	1 kg.	0.72
" II	"	0.62
" III	"	0.52
" ehituse	"	0.17

Kartulid. 11. IV 38. — Tendents: söögikart. tagasih.
 tööstuskart. püsiv

Söögikartul: Virumaa raudteejaam. 2.50—3.— kv.
 " Lääne rannas . . . . . 3.00—3.10 "
 Tööstuskartul: tärglisevabrikuis 12—13 s. tärglise kg
 või 2.20—2.40 kv, piiritusevabr. 12—13 s. tärg-
 lise kg või . . . . . 2.20—2.50 kv.

Õunad: liivi sibulõun, ekspordikõlvulised, pakkimis-
 kuludeta fr. Tallinn — s. kg.; talvesordi-
 lised, punasevärvilised, ekspordikõlvulised,
 pakkimiskuludeta fr. Tallinn — s. kg.

Sigurid: ekspordikõlvul., fr. kogumisp. 19 s. kg.
 Tendents: vaikne

Sibulad: ekspordikõlvul., fr. kogumisp. 51 s. kg.
 Tendents: tõusev

Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised,
 ca 5 kg plekknõu . . . . . Kr. 2.80

Tendents: tõusev

Valged peakapsad: Amager-sordilised, ekspordikõlv-
 vülised, fr. kokkuostupunkt . . . . . 7 senti kg.

Söögiporgandid: ekspordikõlvulised, fr. kokkuostu-
 punkt . . . . . 6 senti kg.

Tendents: kindel.
 Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn.

Palgid: kuusk ja mänd	thm. kr.	15.00—18.—
Paberipuud	r.-m. "	8.—11
Toepuud	" "	7.—8.—
Pakud: kask	thm. "	20.00—30.—
" lepp, I sort	" "	34.—
" II sort	" "	20.—
" haab I "	" "	35.—
" II "	" "	25.—
Prussid	" "	35.00—37.00

Saetud materjal + 25% laudu:
 " kuusk u/s . . . . . " " 37.00
 " IV sort. . . . . " " 33.00
 " mänd u/s . . . . . " " 37.00
 " IV s . . . . . " " 33.00

Kastilaud . . . . . " " 53.00—57.00
 Krohviliistud . . . . . " " 28.00—34.00

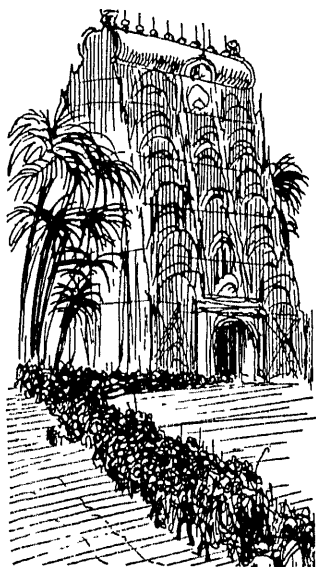
Liiprid 15 cm x 25 cm x 270 cm " " 3.—
 Tendents: vaikne.

Lina Prahid.
 Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 14.25
 " — Gent . . . . . 1016 " sh. 28/—
 " — Dundee . . . . . " " 30/—

Puumaterjalid. Standard
 Tallinn— London . . . . . " sh. 42/6
 " — Hull . . . . . " " 42/6
 " — Manchester . . . . . " " 50/—
 " — Grangemouth . . . . . " " 30/—
 " — Belfast . . . . . " " 55/—
 " — Dundee . . . . . " " 35/—
 " — Antwerpen . . . . . " " 40/—
 " — Gent . . . . . " " 40/—
 " — Rotterdam . . . . . " " 37/6
 " — Amsterdam . . . . . " " 40/—

Segakaup.
 Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 18.00—30.—
 " — London . . . . . 1016 kg sh. 17.00—45.—
 " — Stokholm . . . . . 1000 kg Rkr. 11.00—30.—
 " — Stettin, või, ... tünn Rmk. 1.50
 " — London . . . . . 1016 kg sh. 2/6

PÄEVAST PÄEVA

sammuvad tuhanded inimesed
treppidest üles ja alla
PÄEVAST PÄEVA on

„PÄEVALEHT“

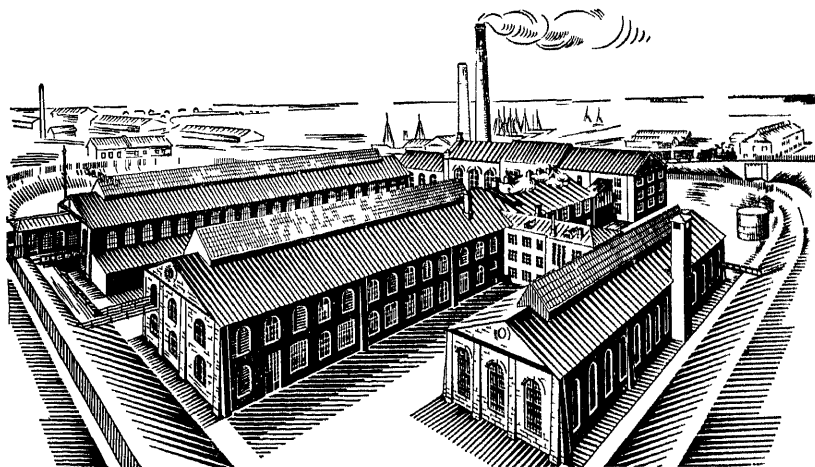
Teie kaubatarvitajate käes
NAGU trepid aja jooksul kuluvad,
nii ka järjekindel kuulutamine

„PÄEVALEHE“
kulutab reklaamitava eseme inimestele
mällu. ÄRIMEHED ja TÖÖSTURID,
kuulutage

„PÄEVALEHE“
ja teie rõõmustute pea kauba läbi-
müügi suurenemisest

TRÜKITÖÖD • KÖITETÖÖD • KLIŠEED •
ETIKETID TELLITE SOODSALT
„PÄEVALEHE“ TRÜKIKOJAST
PIKK T. 2 • 428-83

„LASTE RÕÕM“ ON AINULAADNE LASTEJAKIRI

Loeme oma meeldivaks kohuseks ütelda oma laialdastele äriühinglastele, ostjaskonnale ja asutustele sügavat tänu ja lugupidamist suure usalduse ja heatahtliku suhtumise eest, mis meile meie **15-aastase** kestuse jooksul on üles näidatud.

Selle tähtpäeva tähistamise ning uutesse laiendatud tööstusruumidesse asumise puhul julgeme loota, et see vastastikune hea suhe ka tulevikus jätkub.

A/s. OSKAR KILGAS

TALLINN, SOO 26.